

naš tednik

LETO XXXIV. — Številka 1 7. januarja 1982 Cena 5.— šil. (7 din)
Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Svetovna politika
v letu 1981

stran 2

Razgovor z
dr. M. Grilcom

stran 3

13. Koroški kulturni
dnevi

stran 5

To je bilo
leto 1981

stran 9, 10 in 11

KO NSKS Pliberk o Žitari vasi

Člani krajevnega odbora NSKS iz Pliberka in okolice, so na zadnjem sestanku (decembra 1981), z ogorčenjem vzeli na znanje večinski sklep žitarskega občinskega sveta, po katerem naj bi ravnatelj Franc Kukovica v teku enega meseca moral odstraniti dvojezične napise v ljudski šoli v Žitari vasi. Sklenili so resolucijo, v kateri je m. dr. rečeno: „Ob tako nerazumljivem nemškonalnem ter fašistoidnem ravnanju odbornikov nekdanj krščanske Avstrijske ljudske stranke in odbornikov menda svetovljanske Avstrijske socialistične stranke, ugotovljamo, da je tako postopanje sramoten napad na avstrijske državljane slovenske narodnosti. Predstavlja očitno diskriminacijo koroških Slovencev in napad na ugled Avstrije v široki mednarodni javnosti in vrnitev v vzdušje in časov, ko so pri nas odločali fašistični grobokopi Avstrije pod vodstvom Hitlerja.“

Kako naj se počutijo slovenski deželani ob takim nasilju nekulturnih odgovornih strankinih predstavnikov, če ne kot tujci v domovini?

Vse stranke in njihovi predstavniki iz razumljivih vzrokov najostreje obsojajo dogodke na Poljskem, kjer se kršijo temeljne človekove pravice, obsodijo apartheidsko politiko Južne Afrike, ameriško postopanje v zvezi z zapostavljanjem črncev, na Koroškem pa vsa ta razsodnost in ogorčenost splahni ob malenkostnih zahtevah slovenskih Avstrijcev za večjo enakopravnost v naši družbi.

Navzoči zahtevamo razveljavo diskriminacijskega sklepa po občinskem svetu Žitara vas, da bi preprečili nadaljnjo osramotitev Avstrije v mednarodni javnosti in popravili vsaj del storjene krivice nad slovenskimi rojaki — tokrat žitarske občine!“

UVODNIK

Odhod bivšega celovškega škofa dr. Jožefa Köstnerja je skoraj tragično nepričakovan. Kakor v tragediji pričakuje vsakdo razplet, ki mora priti, ga le-ta vendar zadene le malo pripravljenega ali celo nepripravljenega. Rajni škof Köstner je vigredi 1981 odstopil, ker je dosegel starostno mejo 75 let. Dočakal je imenovanje svojega naslednika dr. Egona Kapellarija, človeka, ki si ga je sam želel. 22. januarja 1982 bi morala biti slovesna predaja. Toda človeški načrti so le en del našega zemeljskega bivanja. V torek, 29. decembra 1981, je škofa Köstnerja zadela kap, na novega leta dan je umrl, tri tedne pred ustoličenjem svojega naslednika.

O življenju in delovanju rajnega škofa Köstnerja je bilo že precej napisanega, tudi o njegovem odnosu do slovenskih vernikov in Slovencev v škofiji sploh. Dejstvo je, da je postavil mejnike, ki jih ne more in ne bo mogel nihče

Mir njemu

prezreti, kdor koli se bo ukvarjal s problemom sožitja obeh narodov na Koroškem, Slovencev in Nemcev. Škofijska sinoda, predvsem izjava o sožitju obeh narodov je ta mejnik. Seveda se s tem mejnikom samim še ni dosti spremenilo na boljše v življenju zunaj po župnijah, na deželi; ponekod so se nasprotja celo poostri, ne da bi tudi bil slišati pravi čas usmerjevalni, tudi prepotrebno odločni glas iz celovškega ordinariata. Morda ni bila ravno lastnost rajnega škofa Köstnerja, da bi se bil s trdim, če potrebno, glasom postavil v bran slovenskih vernikov in duhovnikov. Slovenci smo to pogostokrat močno pogrešali, smo to škofu tudi zamerali. Njemu to ni ostalo prikrito.

„Omnia omnibus“ — „Vsem vse“ se je glasilo geslo rajnega škofa Köstnerja. Skušal je uresničiti to geslo bolj z osebnim zgledom. Bil je skromen, preprost, zase je vzel le to, kar je najbolj nujno potreboval. Težko je trpel pod bremenom, ki je postalo zadnje čase prehudo za njega in njegovo šibko zdravje. Človeško gledano si je verjetno zastavil previsok cilj v svojem geslu. Mirne duše pa se da ugotoviti, da se je mogel temu cilju v zadnji, posinodski dobi močno približati. Vsakemu seveda nikdar ni mogel ugoditi. Je pa Köstnerjev zgled hkrati obveza in oporoka nasledniku Kapellariju, ki si je izbral za geslo besede apostolata Pavla Korinčanom „Omnia vestra, vos autem Christi“ — „Vse je vaše, vi pa Kristusovi.“

Naročilo, ki izvira iz teh Pavlovih besed, upajmo, da ga bo mogel novi škof uresničiti. Je dokaz zaupanja novega škofa v božjo previdnost, ki naj bi vodila Cerkev skozi vse čeri in mimo njih. Je pa tudi spomin na geslo rajnega škofa Jožefa Köstnerja, ki je prevzel celovško škofijo v obupnih razmerah — gotovo v teh letih, predvsem v začetku, ni imel vedno najbolj srečne roke pri svojih ukrepih — in se je vestno trudil, predvsem v zadnjih letih, da bi to škofijo pripeljal do obale, kjer bi ob sodelovanju in dobri volji vseh, predvsem pa večina, to je treba poudariti, lahko zaživele občestvo enakopravnih ljudi, ki ponosno živijo v medsebojnem spoštovanju.

S spoštovanjem se bomo tudi spominjali rajnega škofa Jožefa Köstnerja. Večni Bog mu bo pravičen.

Učitelji in koroški študentje podpirajo ravnatelja Kukovico

Protesti proti nasilju

Odločitev žitarskega občinskega sveta — proti glasovom EL — z dne 18. 12. 1981, da morajo v teku enega meseca zginiti iz šole dvojezični napisi — spraviti jih mora po tem sklepu ravnatelj Kukovica sam — je razburkala koroško, avstrijsko in mednarodno javnost, ki se je solidarizirala s koroškimi Slovenci. Tega si prepotentni in nestrpni odborniki socialistov in ljudske stranke niso pričakovali. Da bomo proti temu sklepu koroški Slovenci nastopili z vso odločnostjo in ostrostjo, so vsekakor pričakovali, da pa bodo proti temu nastopili drugi forumi in organizacije, pa je dokaz, da osveščena javnost ne bo dopuščala nedemokratskih, in protimanjšinskih ter nemškonalnih ukrepov. Izjema je, kdo bi pričakoval drugače, obširna ideološka in nacionalistična žlahta hajmatdinstina, ki v decembrski številki svojega glasila

„Ruf der Heimat“ — za časa nacizma je na Koroškem izhajal list z imenom „Die Heimat ruft“ — hujška proti slovenskim učiteljem in navaja za Žitaro vas številke štetja manjšin iz leta 1976. Demokratični in avstrijski javnosti je še vedno v spominu za Koroško in Avstrijo porazen barbarski napad na dvojezične krajevne napise (1972), ugotavljanje manjšine, ki ni bilo nič drugega kot klečeplazenje vlade in oblasti pred nemškonalno godljo in je zato nosilo goljufiv naziv „preštevanje posebne vrste“ (1976), v spominu je še kandidatura južnotirolskega bumserja, vele-nemca in šefa nemškonalne NDP Burgerja pri predsedniških volitvah, ki je na mah dobil nad 140.000 glasov (1980), v spominu je še odločitev velikovškega občinskega sveta in župana, da slovenski otroci ne smejo nastopati v

grajski dvorani in sedaj še žitarski primer.

Javnost vedno bolj čuti, da se je treba proti tendencam apartaida, teptanju pravic narodnih in drugih skupnosti, proti kršenju ustavnih določil in določil 7. člena avstrijske državne pogodbe, ki je podlaga avstrijske suverenosti boriti in se z vso odločnostjo postaviti po robu oživljanju neonacizma in rasizma, sicer bo prepozno.

Učiteljski zbor žitarske šole je soglasno podprl ravnatelja Kukovico in potrdil, da morajo napisi ostati, ker je šola dvojezična, otroci se vzgajajo k strpnosti in medsebojnemu spoštovanju in ker bi potrganje dvojezičnih napisov imelo nepojmljivo škodljive posledice za nadaljnji razvoj otrok in položaj v občini.

Protestirala je Zveza koroških študentov/Bund Kärntner Studenten (BKS) z odprtim pismom župa-

nu Posodu. Pismo sta dobila tudi deželni glavar in ravnatelj Kukovica. V pismu, iz katerega objavljamo odlomke, stoji:

— v 7. členu ADP je izrecno omenjena namestitve dvojezičnih napisov (koliko napisov bi moralo biti pri okoli 45% slovenskogovorečih otrok?)

— tako zvezni kancler Kreisky kot tudi deželni glavar Wagner vedno omenjata enakopraven položaj slovenskega prebivalstva v naši deželi (Wagner na strankinem zborovanju: „Priznavamo se k politiki sosedstva. Z vsemi našimi sosedi hočemo biti prijatelji, ki se spoštujejo in želijo za svoje ljudi najboljši... Obema narodnima skupnostima hočemo biti najuglednejši in najboljši prijatelji.“)

— prav Vi kot socialistični župan bi morali usmeriti svojo občinsko politiko po načelih socialističnega programa, kjer v tej zvezi piše: „Mi, socialisti se odločno borimo proti vsem predsodkom in diskriminacijam in v naših očeh so manjšine enakopraven del državnega naroda.“

Študentje potrjujejo, da je postopanje občinskih svetnikov nedemokratsko in netolerantno in zaključujejo: „V upanju na spremembo mišljenja v političnih frakcijah k tolerantnemu in demokratičnemu zdržanju do slovenskogovorečega prebivalstva v Vaši občini se solidariziramo z ravnateljem šole, Francem Kukovico.“

Kot smo zvedeli, občina ravnatelju Kukovici še ni poslala pismenega sklepa o odstranitvi dvojezičnih napisov. Prav tako je znano, da je med drugim tudi mednarodno priznani strokovnjak za manjšinska vprašanja, dr. Theodor Veiter poslal županu Posodu pismo, zaradi katerega le-ta zelo scaguje. Treba je pobarati, zakaj je Wagner molčal, čeprav ga je EL že pred sejo obvestila o napadu na dvojezične table, čeprav je v svojem govoru pri otvoritvi šole sam tudi slovensko pozdravil in zastopal željo po miru in sožitju v deželi in čeprav je pred slovenskimi študenti na Dunaju govoril, kot bi bilo vse v redu.

Vedno še upamo, da bosta zdrava pamet in pravica zmagali, kajti ne gre samo za ugled Avstrije, ampak za mir v deželi, za mladino, ki naj dorašča v duhu prijateljstva, strpnosti, skupnosti in dejanskem sožitju. Taki slabi primeri pa so leglo bodočega sovraštva in razcepjenosti, ki nikomur ne služi. Politika, ki se zganja na hrbitih otrok in nemočnih, je negravžno in skurno nasilstvo in pošiljevanje demokracije.

Škof ddr. Köstner umrl

Še preden je mogel oddati svojo službo novoizvoljenemu dr. Egonu Kapellariju, je na dan novega leta v celovški bolnici umrl krški škof ddr. Jožef Köstner. Škof Köstner je vodil krško škofijo 36 let. Umrlega nadpastirja bodo danes, ob 14. uri, v celovški stolnici položili k zadnjemu počitku.

Narodni svet koroških Slovencev in Krščanska kulturna zveza sta ob nenadni smrti krškega škofa ddr. Jožefa Köstnerja naslovili na Krški stolni kapitelj telegram, v katerem se klanjata pred delom in osebnostjo

premrlega škofa. V telegramu obe organizaciji izjavljata, da je odhod škofa za vse boleča izguba. „Škof Köstner se je prizadeval za spravo in mirno sožitje obeh narodov v deželi, posebno še v času po drugem vatikanskem koncilu na podlagi sinodalnih sklepov.“ (Glejte tudi uvodnik Našega tednika!)

Slika zgoraj: škof skupaj s slovenskimi izobraženci pri letošnji božičnici v Mohorjevi hiši. Nihče ni mislil, da bo to zadnje srečanje z našim škofom.

Slika spodaj: pet dni so se koroški verniki lahko poslavljaljo od škofa ddr. Jožefa Köstnerja. Sprva v škofovski rezidenci, nato pa v celovški stolnici.

Piše:

Jože Wakounig

Minili so 13. Koroški kulturni dnevi. Bili so od 28. do 30. decembra 1981 v Mohorjavi v Celovcu. Na sporedu je bilo dvanajst točk, od tega enajst točk predavanj. Za nekaj več kot poldrugi dan očitno preveč. Tu je treba reči režiserju, da je odpovedal. Logična posledica te prenatrpanosti, ki nikomur ni koristila, je bilo dejstvo, da so se porušili vsi časovni načrti, da tudi ni bilo potrebne pozornosti.

Pa je bila osnovna tematika kar zanimiva. Asimilacija se je imenovala. Toda o tej asimilaciji in njenih vzrokih se je sicer kar nekaj čulo, a na žalost ni bilo časa, da bi se o tem tudi razpravljalo. Diskusije skoraj ni bilo. Eden izmed dosežkov prenatrpanega programa. Upam, da to ni bil namen. In kar se je čulo o

tudi treba, zakaj jih ni bilo. In morda tiči črv ravno v sporedu, načinu.

Asimilacija se je glasila osnovna tematika. Asimilacija se ne začne šele pri prevzemu drugega jezika, pri prestopu v drug narod. Pri nas na Koroškem se asimilacija odvija zelo močno na področju, ki ga mi vsi skupaj zanemarjamo. Kje je bil človek, ki bi bil spregovoril o ogromni kulturni kraji pri nas na Koroškem, ko kratkoma asimilirajo naše staroslavne slovenske koroške običaje, naše pesmi, naše ljudsko blago, skratka sveto izročilo naših prednikov? O vsem tem ni bilo ne duha ne sluha. Pa je to izredno važno, ker vse to blago vsebuje in dokazuje dušo našega naroda. Nimamo ne narodopisca ne narodoslovca, ki bi se s tem ukvarjal. Verjetno bi se nekateri prenapeto

Kam?

te asimilaciji, je bilo povečini tako študirano in akademsko povedano, da je bilo vse premalo povezano s tistimi žulji, zaradi katerih Slovenci šepamo in omagujemo.

Če primerjam — vem, vsaka primerjava stoji na dveh majavih nogah — začetke Koroških kulturnih dnevov, če pogledam tja nazaj v leto 1969, pa še v poznejša leta, in če pogledam na vrste poslušalcev 1981, se mi mora zgroziti. Naj mi nihče ne zameri, ampak z obiskom pri zadnjih KKD ne moremo biti zadovoljni. Kje je ostalo podeželje? Občinstvo se je vse te tri dni le bolj malo menjalo. Če vzamem naše koroško slovensko občinstvo — pretežno študentje in taki, ki že po službi morajo priti na tako prireditel. Kje so ostali dijaki? Kje so ostali predvsem tisti s podeželja, ki bi jih nujno potrebovali tudi na taki prireditvi, učitelji, duhovniki, gospodarstveniki, prosvetarji nasploh. Ne moremo vsiljevati krivde samo tistim, ki niso prišli. Vprašati se je

„napredni“ (in to svojo „naprednost“ morajo ob vsej realnosti čim glasneje prodajati in vsiljevati drugim) rogali. Kakor se je moral upravičeno rogati marsikdo, če se že za glavo ni več mogel primiti, ko se je zvedelo, da je za tisti čas, ko so razpravljali na KKD o gospodarskem sodelovanju kot možni obliki strategije proti asimilaciji slovenske manjšine na Koroškem, bil napovedan občni zbor Zveze slovenskih zadrug. Sedež Zveze slovenskih zadrug pa ni daleč stran od Mohorjeve.

Če hočemo, da KKD ne bojo postali prireditel za majhno skupinico neke kulturniške elite, ki se sama za to ima, bomo morali skupno sestiti za mizo in najti rešitev, kako iz te zagate ven. Vsa ta leta so bila na sporedu odlična predavanja, polna praktičnih nasvetov. Izsledkov pa ni bilo. Upam, da se bo vsaj tokrat nekaj zgodilo. Po tem tiru po mojem mnenju ne bomo prišli daleč.

Kje je krivda?

Dobro je znano, kaj je Solidarnost (kaj je bila?), kakšne so bile njene dobre in slabe strani, tudi napake, in da so bile v njej različne struje. Toda neizpodbitno dejstvo je, da je Solidarnost nastala kot avtentičen predstavnik interesov poljskega delavskega razreda, da ji je delavski razred zaupal in se v veliki meri identificiral z njo in njenim bojem. Kdor hoče — kot se zdaj dogaja tu in tam — kar počez obsoditi Solidarnost kot protisocialistično in kontrarevolucionarno, s tem trdi, da je poljski delavski razred — ali najmanj

80 odstotkov tega razreda — protisocialističen in kontrarevolucionaren.

Solidarnost je živela in delovala komaj 15 mesecev, model socializma, proti kateremu je bila, pa je star že 36 let in v tem času je Poljska doživela dolgo vrsto hudih in pogosto krvavih delavskih in splošno ljudskih uporov. Stavke, demonstracije, spopadi s policijo in vojsko, v katerih so padale številne žrtve, zahteve po drugačnem socializmu — vsega tega je bilo veliko in preveč, tudi ko ni bilo nobene Solidar-

Karikatur: Nebelpalter

... spet vlada na Poljskem socialistična realnost!

nosti. Spomnimo se samo let 1956, 1968, 1970, 1976, 1980...

Poljska partija, oziroma dogmatične, etastične in birokratske sile, ki so bile zaradi tuje pomoči v njej vedno zelo močne, so pod pritiskom delavskih protestov vedno znova priznavale, da je obstoječi model socializma slab in v vseh kriznih obdobjih je bilo na kupe obljub, da bo prišlo do temeljitih sprememb in izboljšanja. V resnici se vseh teh 36 let model v bistvu ni nič spremenil...

In še eno vprašanje, ki si ga nekateri naivno, čeprav morda dobronamerno postavljajo. Ali je sploh bil kak drug izhod, ali ni šla kriza tako daleč, da se ni dalo storiti drugega, kot uvesti vojaško diktaturo?

To je lažna dilema! Bila je druga možnost, in ne samo ena. Bila je možnost leta 1945 in 1956 in 1968 in 1970 in 1976 in 1980 in tudi decembra 1981, bila je tudi vsa vmesna leta — skratka vseh 36 let.

In če vzamemo samo najnovejšo krizo od avgusta 1980 do decembra 1981, velja še toliko bolj, da je bilo veliko možnosti za dogovarjanje, sporazumevanje in začenjanje novega. Res je bil poljski delavski razred po tolikih preizkušnjah in razočaranjih, potem ko je bil že tolikokrat prevaran, nezaupljiv in je zahteval trdna poročstva, toda bil je pripravljen za dogovarjanje in sporazumevanje. Tisti, ki na to niso bili pripravljeni, ki so krčevito in brezvestno branili svoje monopole in privilegije, so bile domače in tuje konservativne sile. To so resnični krivci.

(„Naši razgledi“, jugoslovanski štirnajstodnevnik za politična, gospodarska in kulturna vprašanja.)

Kam s poljski begunci?

Avstrijski kancler Bruno Kreisky ob novem letu ni varčeval z dajanjem intervjujev. Tako je obširno razčlenil tudi odnos od izrednega stanja na Poljskem in posebej še vprašanje poljskih begunccev, ki jih je zdaj v Avstriji že okoli 50.000. Ob tem je neposredno kritiziral odnos ZDA do tega problema: „Nekateri ljudje na Zahodu so za pogumno politiko, toda samo dokler ne zadeva njih samih. Če gre za sprejemanje emigrantov, njihova previdnost ne pozna meja.“

Sicer pa je kancler Kreisky previdno optimističen, kar se tiče nadaljnega razvoja na Poljskem.

Svetovna politika in leto 1981

Piše dr. Peter Millonig

Preteklo leto je bilo razgibano: atentati na vidne predstavnike javnega in cerkvenega življenja, nemiri v anglosaškem predelu Evrope, revolucionarne vihre v Centralni Ameriki, predvojne napetosti na Bližnjem Vzhodu in pričetek političnih (mirovnih) gibanj v Evropi, ki so si zastavili cilj, da človeštvo preživi. Smo res na robu našega uničenja?

13. maja 1981 je turški fašist Ali Agca streljal na papeža. Papež je preživel Agca, kateremu je sveti oče vse odpustil, pa si je zaslužil dosmrtno ječo. Kakšne kompleksne mora imeti nekdo, ki vpraša eden najboljših avstrijskih žurnalistov, Peter Michael Lingens, v „profilu“, ki potrebuje papeža za žrtev? Je stopnjevanje še mogoče? Sveti oče, ki posebej poštenost, ljubezen in dobroto, je naletel na svojega morilca. Tu postane fenomen atentatov, ki so se v preteklem letu zvrstili v lepo število, le še psihološko razumljiv — politično jih ni mogoče več analizirati. Ali bolj natančno: notranjost morilcev ni ustrežna za katerokoli politično analizo. Psihiatri bi vedeli povedati, zakaj da je posebno veselje za nekoga, ki dojemata, da se papež bori s smrtjo. John Hinckly, atentator Reagana, je baje hotel imponirati neki ameriški filmski igralki in se je poslužil akcije, o kateri je bil prepričan, da bo močno

odjeknila v svetovni javnosti. Zato bi moral Reagan umreti. Tudi on je preživel. Le Anwar El Sadat, egiptčanski predsednik, ni preživel atentata nekkih moslemskih fanatikov, ki jih je bogve kdo plačal in izvežbal za to prireditel. Nasilje se je udomačilo v političnem življenju. Najbolj vidni predstavniki javnega življenja so postale figure, ki jih v najslabšem primeru lahko vse postrelimo. Edino vprašanje je, če služi smrt nekoga nekemu političnemu smotru in strategiji. Ker se je še vedno našel kakšen razlog, zakaj da Sadat ne sme živeti in je Reagan odveč, so tovrstni napadi številni in možni.

Hkrati nastaja vprašanje, če se s takimi primeri, ki jih večina odločno odklanja, ne le krha svetovni mir ali vsaj lokalni. Ko je Sadat umrl, so analitiki politične analize ugrabili, kakšne posledice bi to dejanje lahko imelo za medarabske odnose, posebno z ozirom na doslej nerešeno vprašanje palestinskega razmera do sosedov palestinskega naroda. Nekateri so že menili, da bo pričelo tleti v tem političnem prostoru in bi implikacije lahko dovedle do tretje svetovne vojne. Bralci Nostradamusa so že zlagali svoja imetja v kovčke.

Vendar ni prišlo, kar bi lahko. Mubarak se je nevezjetno naglo privadil novi funkciji in ponovno izjavil, da misli Sadatovo politiko, posebno kar se tiče odnosa do Izraelcev, nadaljevati. V bistvu je ostalo pri tem, kar je že Sadat zasnoval. Kljub temu je položaj za Mubaraka težaven. Če se noče izolirati v arabskem svetu, Sadat se je, potlej

mora sicer pokazati dobro voljo do Izraelcev, po drugi strani pa mora seveda vztrajati na tem, da se končno reši vprašanje palestinskega naroda. To postaja tem bolj težavno, čim bolj sleduje Izrael — po nepotrebnem — dejansko ekspanzijsko politiko. Varnostni svet OZN je anektacijo sirijskega področja Golana preko Izraela odločno zavrnil, dejansko je bilo to nasilno dejanje. In dokler tolerira vlada dejanja organizacij kot na primer Gush Emunim, to so radikalni fašisti, ki se obnašajo protiarabsko in povsem oblastno, dotlej je možnost miru minimalna in dilema za politike kot so Mubarak pa tudi za Amerikance čedalje večja.

Bani Sadr, iranski državni predsednik, je postal zgubljeni sin, ki se je znašel v pariškem azilu. Khomeini, mulah ex machina, ga je zavrnil. Iran je sploh primer srednjeveškega političnega sistema, kjer večina ubitih in usmrčenih ljudi ni vedlo, zakaj da jih namestavajo spraviti s tega sveta. In revolucija velikih duhovnikov, ki so le za druge zahtevali transcendentalno odmaknjenost in genitalno čistočo, je zrla svoje otroke. Pahlevi je bil baraba, Khomeini njemu vreden. Iran ni našel poti iz nerazvite, fevdalne državne strukture, ampak je družba prisiljena, da se še bolj zakorenini v teh pri nas že zdavnaj prizetih oblikah življenja... Afganistan je že domala pozabljen, zato pa je na tapetu Poljska. 36 let po drugi svetovni vojni je „realni socializem“ na Poljskem popol-

noma odpovedal. Gospodarstvo je na psu, ljudjem so delili bone za živila, prehrana je kontingentirana. Solidarnost je postala integralna sila vseh nezadovoljnih Poljakov, ki niso bili več pripravljeni svoja življenja žrtvovati kultu tlačanskega socializma.

Seveda: komunisti bodo trdili, da je nameraval ameriški CIA izpeljati politični preobrat na Poljskem, da je Solidarnost protidržavni sindikat, ker dobivlja svoje direktive od zunaj in da je bilo zato potrebno zaustaviti proces razkrajanja. Toda ali je CIA res zmožen, da prepriča deset milijonov ljudi, da naj vstopijo v Solidarnost? Argument infiltracije je že vedno služil komunistom, da so z nasiljem obdržali svoje vladne pozicije. Kjerkoli in kdajkoli. Ne, na Poljskem smo doživeli povsem novi pojav. Tam se je ljudstvo uprlo vladajoči nomenklaturi, doživeli smo diktaturo nad proletariatom. Kakšen bankrot socializma smo doživeli na Poljskem, kaže primer Kladiava: koroški kulturnopolitični mesečnik (samoočena) do danes (!) ni našel besede zagovora. Še do danes nismo brali v Kladiavu ne serijskega poročila, ne komentarja, ne načelnega članka in ne analize. Namesto tega pa na debelo molk! Nemara je bolje, da vsak, ki je do danes verjel v socializem, molči, da mu vsaj ostane troja politične verodostojnosti.

Na Irskem je umrlo nekaj mladih fantov, ki so želeli, da jih priznajo kot politične ujetnike IRA. Vedno znova slišimo o atentatih na privatne osebe,

poslopja in angleške vojske. Verske vojne so najbolj krvoločne, mi je dejal profesor cerkvenega prava na univerzi. Z vero irske razmere nimajo več opravka, le še s klanjem — kjerkoli in kogarkoli.

Duarte, predsednik El Salvadora, je fašist v zadržki koži. Milostljivo je prosil Reaganovo administracijo za gmotno podporo izkrvavljene države, kajti Amerikanci naj bi pomagali vzdrževati demokracijo in zavračati vsakršen poskus komunistične infiltracije. Amerikancem ni treba dolgo razlagati, sami dobri vedo, da je povsod tam, kjer imajo oni svoje različne interese, nasprotnik komunist. Taka politika je v najboljšem primeru kratkoročna, v najslabšem neumna. Ker dovoljuje, da postanejo tiste države, ki niso komunistične, prav zato, ker se Amerikanci z zasovraženimi vladarji spuntajo, komunistične. Amerikanci so biznismeni, ne politiki.

Reagan je poleg biznisa tudi politik. Z Rusom govori jezik, ki ga razumejo. Evropejce ima za majhne brate. Kjer bodo stali Cruise missils in Pershing II rakete, določa Amerika. Evropejci smejo prikimati. Toda morda ne čisto več tako. Mirovna gibanja širom Evrope dokazujejo, da znajo Evropejci praktičirati ekvidistanco med obema velesilama, se pravi isto razdalje. Geslo „raje mrtev ko rdeč“ ne velja več. Novo geslo se glasi: „Raje rdeči ko mrtvi“. Toda prej bo postala Poljska kapitalistična, preden bo zavladal v Evropi Ivan. Zato lahko kljub vsemu doživljamo leto 1982 razmeroma optimistično.

NT: Staro leto je minulo, stojimo b začetku novega. Bi lahko, g. dr. Grilc, na kratko obrazložili politični program Narodnega sveta, ki ste ga skušali — skupno s sodelavci — uresničiti v letu 1981?

Dr. Grilc: Program NSKS je v tem, da se zavzema za obstoj in za seestranski razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Vso konkretno delo organizacije je seveda podvrženo temu cilju. Seveda pa je treba najti pota, strategijo za doseganje teh predstav. Preteklo leto smo imeli v prvi vrsti namen uresničevati posamezne predloge operativnega koledarja, ki smo ga predložili 7. decembra 1979 zvezni vladi. Ta operativni koledar je del uresničitve člena 7 avstrijske državne pogodbe iz leta 1955, katerega določila nikakor niso izpolnjena, kakor trdijo nekateri politiki v državnem in deželnem zboru zastopanih strank. Leta 1981 smo torej pričakovali rešitev čim več konkretnih vprašanj, ki so zajeta v operativnem koledarju v zavesti, da gre za probleme, ki so bistvenega pomena za obstoj in razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

NT: Kje vidite največje probleme, ki jih ni bilo možno rešiti v zdanjem letu in ki torej čakajo na rešitev v letu 1982?

Dr. Grilc: Konkretnih problemov, ki čakajo na uresničenje, je seveda ogromno, tako da jih v kratkem ni mogoče zajeti. V preteklem letu lahko govorimo o majhnih napredkih le v toliko, da je bil uveden abiturientski tečaj pri trgovski akademiji v Celovcu in da se je podaljšal čas slovenskih radijskih oddaj. Ni pa bilo mogoče, niti delno rešiti npr. vprašanja dvojezičnih javnih otroških vrtcev, šolskega vprašanja, vprašanja nastavitve dvojezičnih uradnikov, možnosti sprejema ljubljanske televizije ter slovenskih oddaj v avstrijski televiziji, načrtne gospodarske podpore južnokoroškega prostora s strani avstrijskih oblasti, gmotne podpore slovenskih organizacij in inštitucij, niti niso vsi politični procesi proti koroškemu Slovincem ustavljeni. Vse to so problemi, ki jih bomo morali reševati v bodočnosti, pri čemer pa seveda zdaleč nisem našel vseh. Prepričan sem, da tudi v letu 1982 ne bomo rešili vseh teh vprašanj, vendar upam, da bomo tudi v tem letu napredovali. Seveda pa pričakujemo le postopno reševanje, vendar bi morali biti konkretni rezultati učinkovitejši od onih preteklega leta. Težave so seveda tudi v tem, da tako zastopniki zvezne kakor tudi deželne vlade nimajo nobenih konkretnih predlogov, nobenih konkretnih predstav o reševanju tega ali onega vprašanja, četudi je deželni glavar Wagner v nekem govoru pred kratkim trdil nasprotno. Vendar je ta trditev neresnična, kakor je neresničnih v zadnjem času več trditev tega deželnega politika in to sigurno nikakor ne more biti v prid pozitivnejšemu razvoju „koroškega vprašanja“.

NT: Kako naj bi osrednji organizaciji postopali, da bi bili deželna in zvezna vlada le pripravljene, se vsaj približati pozitivni rešitvi naših vprašanj?

Dr. Grilc: Mislim, da je treba najprej govoriti o načelnem problemu, ki obstaja v tem, da želijo avstrijske oblasti po mojem mnenju rešitev vprašanja slovenske narodne skupnosti na Koroškem v asimilaciji. Tej želji služita predvsem zakon o narodnostnih skupinah iz leta 1976 ter tristrankarski sporazum. Zadnji omogoča nemškonalnim silam na Koroškem, da dejansko diktirajo manjšinsko politiko vseh treh v deželnem in državnem zboru zastopanih strank, kajti te sile so „najmanjši skupni imenovalec“ pri strankarskih pogaja-

Preveriti bo treba možnost samostojnega nastopa pri volitvah v

Trgovsko in Delavsko zbornico

njih. Obstoj in razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem pa gotovo ne odgovarjata zamisli teh sil, marveč je njih cilj brez dvoma dokončana germanizacija našega življa. Do spremembe tega načelnega stališča avstrijskih oblasti bo prišlo le, če bomo koroški Slovenci z vsestransko aktivnostjo dokazali, da je „asimilacijska rešitev“ neuresničljiva. Koroški Slovenci smo tozadevno na najboljši poti, kajti z dneva v dan močnejše dokazujemo

oblast v Žitari vasi dejansko hoteli odstraniti dvojezične napise ali bi jih odstranila, bomo koroški Slovenci skušali z demonstrativnimi javnimi akcijami preprečiti tako diskriminacijo, za akcijami torej, ki bodo imele odmev v avstrijski in svetovni javnosti. Tudi za nas koroške Slovence namreč obstajajo meje potrpežljivosti.

NT: Zadnje leto smo doživeli nekaj zelo zanimivih kulturnih prireditiv. Kako ocenjujete Vi kot pred-

nejši povezavi narodnopolitičnih funkcionarjev s podeželjem, veseleje nad dejstvom, da je v Libučah po dolgih letih spet zaživelo kulturno življenje in končno tudi krajevni „patriotizem“: saj sam prihajam iz tega kraja.

NT: Če smo že pri mladih pevcih, bi tudi rad vprašal, koliko posveča Narodni svet pozornost mladini sploh ter njenim problemom?

Dr. Grilc: NSKS posveča seveda mnogo pozornosti mladini v zavesti, da bo seveda slovenska narodna skupnost na Koroškem živela le, če bo ostala tudi mladina narodno zavedna. Mislim, da lahko rečem, da se mladina vedno bolj zaveda njenega poslanstva in se aktivno vključuje v različne manjšinske organizacije in take organizacije bo NSKS tudi v bodoče vedno po svojih možnostih podpiral. Na nekaterih področjih bodo potrebni novi oprijemi; predvsem je danes zelo ogrožena predšolska mladina. Poleg naše zavzetosti za vprašanje otroških vrtcev bomo morali skrbeti za izbiranje te predšolske mladine v različnih skupinah po vzorcu otroških skupin, ki so nastale v zadnjih letih predvsem v nekaterih krajih Podjune. NSKS pa bo moral skrbeti tudi za boljšo povezavo z visokošolsko mladino, pri srednješolcih velja naša podpora predvsem Koroški dijaški zvezi.

Prav tako je deležna v zadnjem času tudi športna dejavnost vsestranske podpore naše organizacije.

NT: S tem v zvezi bi še rad vprašal, kako ocenjujete solidarnostno gibanje, v katero so vključeni večinoma mladi pripadniki večinskega naroda in katerega dejavnost je trenutno očitno nekoliko zamrla?

Dr. Grilc: Solidarnostno gibanje je bilo zelo močno pred letom 1976 oz. 1977, potem pa je, kakor pravilo pravite, nekoliko zamrlo. Pripadnike večinskega naroda, predvsem mladino, je možno vključiti v prvi vrsti ob konkretnih problemih, kakor je bilo npr. ugotavljanje manjšine leta 1976. Mislim pa, da je solidarnost nemškogovorečih Korošcev in Astrijcev z nami tako bistvenega pomena, da smatram poživitev solidarnostnega gibanja kot nujno potrebno. V zadnjem času se je intenzivirala diskusija z nemškogovorečimi Korošci in Avstrijci na mnogih področjih, kar se odraža predvsem v mnogoštevilnih vabilih različnih društev, ki želijo vedno spet diskusijo o manjšinskem vprašanju na Koroškem. Zaznati je naraščajoče razumevanje med nemškogovorečimi sodeželani in vsakoletni Oktobrski tabor dokazuje, da je del mladine večinskega naroda pripravljen tudi za aktivno vključitev v delo za doseganje enakopravnosti.

NT: V naši družbi, predvsem v slovenski, igra Cerkev važno vlogo. Hkrati smo pred kratkim dobili novega škofa. Bi nam lahko na krat-

ko obrazložili odnos Narodnega sveta do koroške Cerkve?

Dr. Grilc: Delo naših duhovnikov na dvojezičnem področju je slej ko prej bistvenega pomena za razvoj slovenske narodne skupnosti. Predvsem v preteklosti, ampak tudi danes še je duhovnik, hvala Bogu, vplivna osebnost na podeželju, ki mu je seveda kot oznanjevalcu Kristusovega nauka vsaka zatirana skupina in s tem tudi narodna manjšina pri srcu. Slovenski duhovniki pa so danes kakor v preteklosti v veliki meri tudi nosilci kulturnega življenja med našimi rojaki. Uradna koroška Cerkev ni podpirala in tudi danes ne podpira v zadostni meri upravičenih teženj slovenske narodne skupnosti, četudi se skušajo brez dvoma pozitivni sinodalni sklepi le uresničevati.

Mislim, da bi bilo lažje, če bi za koroške Slovence lahko deloval pomožen škof in ravno ob inštalaciji novega škofa na Koroškem ponavljam ta sicer že večkrat imenovani predlog.

NT: Povezanost s „terenom“ je za vsako politično organizacijo bistvenega pomena. Koliko se zaveda tega tudi Narodni svet oziroma kaj namerava ukreniti, da bo povezava med Narodnim svetom in našimi ljudmi na podeželju v bodoče še boljša?

Dr. Grilc: Povezanost NSKS s „terenom“ nikakor ni slaba, vendar še ne čisto zadovoljiva. Domala vsi člani predsedstva in osrednjega odbora naše organizacije so tudi krajevni funkcionarji, tako kulturnih kakor tudi krajevnih občinskih političnih forumov kot npr. občinski odborniki.

S tem je povezanost z našim ljudstvom v prvi vrsti dana. V zadnjih mesecih in tednih pa smo intenzivirali tudi zamisel krajevnih sestankov in mislimo v približno 30 občinah do marca izvesti krajevne sestanke.

V vseh občinah dvojezičnega ozemlja bomo izvedli take krajevne sestanke najmanj 2-krat na leto, da tako poizvemo za probleme našega ljudstva na podeželju.

NT: V zadnjem letu so volili kmetje svoje zastopnike v Kmetijsko zbornico. Kandidirala je tudi Skupnost južnokoroških kmetov in to uspešno. NSKS se dosledno zavzema za samostojno politično nastopanje. Bi nam obrazložili pomen samostojnega nastopanja ter kje vidite možnost, delati na tem področju še bolj učinkovito in uspešno?

Dr. Grilc: Uspeh Skupnosti južnokoroških kmetov pri volitvah v Kmetijsko zbornico je za koroške Slovence velikega pomena, kajti s to odločitvijo je ljudstvo potrdilo našo politiko samostojnega nastopanja pri vseh volitvah, kjer je to možno. V dani situaciji mora biti Slovenska narodna skupnost tudi politično samostojna, kajti vključevanje v stranke večinskega naroda ne moremo ocenjevati kot pozitivno (dalje na 6. strani)

našo nezlomljivo življenjsko voljo. Prepričan sem, da bodo zato tudi avstrijske oblasti spoznale, da njih asimilacijska politika ne bo privedla do nobene rešitve, ampak le pogovori z zastopniki slovenske narodne skupnosti in s tem rešitve vprašanj v dogovoru s prizadetimi. Če bo to spoznala vladna stranka, ali je to SPÖ ali ÖVP, potem bo tudi tristrankarski sporazum brez pomena in neizvedljiv. To pa je predpogoj za učinkovit dialog med koroškimi Slovenci in avstrijsko vlado. Važen moment spremembe te kritike avstrijske vlade pa je in bo naša informacija v mednarodnem prostoru; internacionalizaciji našega vprašanja bo treba v bodoče posvetiti čim več pozornosti.

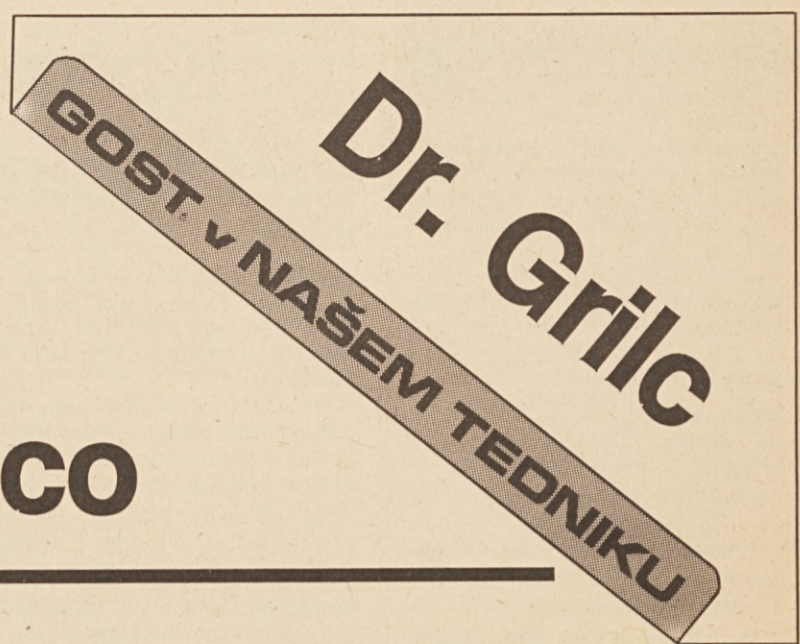
Odločno pa bomo nastopali pri očitnih diskriminacijah slovenske narodne skupnosti, kakor so se dogodile v preteklem letu v Velikovcu, ko slovenski otroci niso smeli nastopiti v občinski dvorani in v Žitari vasi, kjer je občinski svet sklenil odstranitev dvojezičnih napisov v notranjosti dvojezične šole. V slučaju, da bi občinska

sednik NSKS delovanje naših prosvetnih organizacij in delavcev?

Dr. Grilc: Menim, da je ravno kulturno življenje v zadnjih letih zaživelo kot že dolgo ne. Tak razvoj je seveda zelo pozitiven in je najboljši izraz naraščajoče samozavesti in življenjske volje našega naroda. Kulturni delavci, ki delajo v prosvetnih društvih, veliko žrtvujejo za narodno skupnost in so idealisti v pravem pomenu besede. Kulturno življenje pa je zaživelo v zadnjem času tudi v nekaterih krajih, ki ležijo na periferiji dvojezičnega ozemlja in smo mislili, da je tam narodna zavest že zamrla. Obujanje narodne zavesti v teh krajih pa bo tudi v bodoče zelo važna naloga kulturnega dela.

NT: Kot je znano, ste predsednik libuškega pevskega zbora „Kralj Matjaž“. Zakaj ste bili pripravljene prevzeti to nalogo?

Dr. Grilc: Nalogo predsednika kulturnega društva „Kralj Matjaž“ sem pravzaprav zelo rad prevzel, in to kljub moje preobremenjenosti. Vzrokov je več: potreba po najtes-

PRIREDITVE

Knjižnica SPD „Rož“ v Šentjakobu v Rožu je odprta ob sredah, od 17. do 19. ure in ob nedeljah, od 8.30 do 10. ure, v društveni sobi nad Posojilnico.

Otroške in mladinske knjige, povesti in romani, potopisi in raznovrstna čuda sveta te vabijo.

GALERIJA TINJE

Razstava likovnih del dijakov Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu je odprta do 31. januarja 1982 v Domu prosvete v Tinjah.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu vabi na tradicionalni

31. SLOVENSKI PLES

ki bo v soboto, 9. 1. 1982, s pričetkom ob 20. uri v Delavski zbornici v Celovcu.

Za ples in zabavo bosta igrala: ansambel HI-FI iz Maribora s solisti: Edwin Flieser, Ivo Mojzer in Marjana Zelko ter „PLANINSKI SEKSTET“.

PLESNI TEČAJ ZA ODRASLE

Prireditelj: SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjuni

Kraj: Kulturni dom „Danica“ v Šentprimožu

Čas: nedelja, 10. 1. 1982, ob 20. uri

Vodi: Gregor Krištof

Pridite vsi, ker starostne omejitve ni!

PODJUNSKI PLES

Prireditelj: SKD v Globasnici in SPD „Edinost“ Šteben

Kraj: Šoštar v Globasnici

Čas: sobota, 16. 1. 1982, ob 20. uri

Igra ansambel „Planinski sekstet“

6. RADIŠKI PLES

Prireditelj: SPD „Radiše“ na Radišah

Kraj: Kulturni dom na Radišah

Čas: sobota, 16. 1. 1982, ob 20. uri

Za ples igrajo „Fantje iz Podjune“

TEČAJ ZA ORRF-INSTRUMENTARIJ

Prireditelj: Krščanska kulturna zveza, Dom v Tinjah, Zvezni urad za izobraževanje odraslih na Koroškem

Kraj: Dom v Tinjah

Čas: od sobote, 16. 1., ob 14. uri, do nedelje, 17. 1. 1982, ob 17. uri

Vodi: strokovna učiteljica Ida Virt iz Slovenije

Lutkovna skupina KPD „Šmihel“ vabi na lutkovno igro

„RINGA, RINGA RAJA“

v soboto, 9. 1. 1982, ob 13.30 uri v Dobu (pri Petru)

Prireditelj: SPD „Edinost“ v Pliberku

v soboto, 9. 1. 1982, ob 14.30 uri v ljudski šoli v Libučah

Prireditelj: Moški zbor „Kralj Matjaž“ v Libučah

Predavanje

„BOLNI OTROK“

Prireditelj: Prosvetno društvo v Velikovcu

Kraj: Gospodinjstva šola v Šentrupertu pri Velikovcu

Čas: nedelja, 17. 1. 1982, ob 14. uri

Uvodni referat in pogovor s starši: dr. Matjaž Sienčnik (otroški oddelek deželne bolnice v Celovcu)

Program za otroke — pripeljite jih s seboj!

IZOBRAŽEVALNI SEMINAR ZA SODELAVCE DRUŠTEV

od sobote, 9. 1. 1982, ob 14. uri, do nedelje, 10. 1. 1982, ob 16. uri.

Prireditelj: Krščanska kulturna zveza in Katoliška prosveta v Celovcu.

Kraj: Dom prosvete v Tinjah

Tečaj vodita Herbert Seher in Janko Merkač.

Kotmara vas: Občinska seja

Seja kotmirškega občinskega odbora v sredo, 30. decembra, zadnja v letu 1981, je obsegala pet točk; najvažnejši sta bila proračun za leto 1982 in prostorski načrt.

V začetku je občinski odbor odobril poročilo nadzornega odbora (za čas od junija 1981 do decembra 1981) in personalni načrt za leto 1982. Vprašanj tokrat ni bilo.

Proračun za leto 1982 obsega v dohodkih in izdatkih skupno 17.495.700 šilingov, od tega redni proračun 10.904.200, izredni pa 6.591.500 šilingov. Ob tem je treba pripomniti, da je denarni položaj kotmirške občine izredno napet in da precej bremenijo velike denarne investicije iz zadnjih let, tako npr. odplačila za novo šolsko poslopje in za novo poslopje gasilskega doma. Izredno veliko pa tudi požre uprava (kar je na splošno hud problem, ne samo pri nas). Velika denarna investicija v letu 1982 bo razširitev vodovodnega omrežja, kar je tem bolj potrebno, ker je priključkov vedno več in ker je zadnje čase čutili pomanjkanje vode.

Kot zadnje točko je občinski odbor odobril prostorski načrt. Ob tem pa se bo treba zamisliti, kako zavreti

premočno doseljevanje in s tem zadržavanje in uničevanje kmetijskih površin. To bo ena bistvenih nalog za prihodnost, kajti k tako imenovani „kvaliteti življenja“ spada tudi urejeno in ne preveč okrnjeno okolje.

Po obravnavi vseh točk dnevnega re-

Mladina iz Sveč sodeluje pri tradicionalni božičnici

Želinje

Božični prazniki so za nami, njih bilanca pa za nas Slovence tega kraja ni razveseljiva. Pri bogoslužju praznika smo namreč pogrešali našo materino besedo. Z neodpušljivo brezbriznostjo so nam poslali za praznike duhovnika, ki ni večš slovenske besede. Pri vsem razumevanjem o pomanjkanju duhovnikov, bi se ob dobri volji našla druga rešitev. Prazne so vse besede o sožitju dokler merodajni v fari in dekaniji ne poskrbijo za dosledno izvajanje določil koroške Škofijske sinode, ki v svoji dokumentaciji o sožitju Slovencev in Nemcev v koroški Cerkvi piše: Predvsem obhajanje glavnih cerkvenih praznikov (Božič, Velika noč, itd.) naj bo praznik vse farne skupnosti. Pri nas pa se postopa ravno nasprotno — čim večji je praznik — tem manj se upošteva dejstvo, da tu živita dva naroda. Se je pač treba prikloniti tistim, ki kvečjemu za velike praznike najdejo pot v cerkev.

Šentjakob

Šentjakobski župan je na slavnostni seji v Kulturnem domu, ki je bila 22. decembra 1981, podelil msgr. dr. Janezu Hornböcku častni prstan tržne občine Šentjakob. V svojem govoru je župan dejal, da je to priznanje najvišje, ki ga občina lahko podeli, prepričan pa je, da je priznanje dobil človek, ki je vreden te počastitve. Po kratkem orisu življenja in zaslug msgr. Hornböcka, se je župan rožeškemu dekanu zahvalil za vse, kar je storil za občino in mu želel še mnogo let. Poudaril je, da so vsi veseli in ponosni, da je msgr. Hornböck šentjakobski občan.

Sveče

Tradicionalna božičnica SPD Kočna je bila letos v nedeljo, 27. decembra. V Adamovi dvorani smo se zbrali poslušalci in nastopajoči in v dveh urah doživeli božično razpoloženje ob pesmi, besedi in glasbi.

Posebno navdušili so tamburaši iz Loč pod vodstvom Erike Wrolich. V praznično razpoloženje so nas vpeljali z božičnimi melodijami. Mešani cerkveni pevski zbor je prepeval božične in priložnostne

pevmi. Prisrčen je bil nastop najmlajših z deklamacijami, prizorčki in petjem. Globoko božične misli nam je posredoval kaplan p. Ivan, ki je nastopil tudi z novoustanovljenim instrumentalno-vokalnim ansamblom.

Pester spored, ki so ga najmlajši in odrasli pripravili in izvajali z veliko prizadevnostjo, je božično skrivnostno poglobil in jo bo v nas ohranjal vsaj skozi božični čas. Zbrano vstopnino — 4000 šilingov — je društvo namenilo Poljakom v stiski.

Obirsko

Gospa Marija Artač na Obirskem bo 12. januarja praznovala 70. rojstni dan. Na svečnico pa ji bomo voščili za lepi god.

70 let dolga pot za našo Obirčanko ni bila lahka. Kdo zamore presoditi življenje preprostega hribovca? Vojna doba pa je naši faranki prinesla mnogo gorja. Poleg strahu in groženj med sovražnimi napadi ji je bil požgan dom.

Novo, preprosto hišo med lesovi obseva sedaj toplo sonce; očka France, dobri mož, skrbi za streho doma, mama podpira tri hišne vogle, sin Oto do naša družinam v mestu Celovcu ljubzensko in uradno pošto, njegova žena, Slovenka, skrbi za dobro pogrnjeno mizo, hčerka Helga pa žvrgoli s ptički, ko s kljunčki potrkajo na njeno okence — in, ko se zberejo k obmizju, pa „marnvajo“ slovenje, torej domačo govorico prababice in deda. Saj Artačova mama pravi: „To je naša sveta beseda“.

Da je v Artačevem domu — na Obirskem veselo, pa poskrbi sin muzikant Hanzl, saj njegova godala klavir in harmonika ubirata vesele glasove v harmonijo — tudi ponoči.

Mama Artačeva, godovna slavljenska, se gotovo zaveda, da so sinovi akordni odmev njenega srca.

Danes pa ji čestita k 70-letnici in bližajočemu se godu vsa obirska fara in gora, ter dragi faranki želi zdravje in dobrega, še polnega veselja v njenem domu in v skupnosti faranov.

Na mnoga leta!

Celovec

V sredo, 23. decembra 1981, po končanem pouku, so priredili učitelji Slovenske gimnazije ob navzočnosti prejšnjega ravnatelja dr. Pavleta Zablatnika in predsednika združenja staršev Janka Uranke božičnico. Ob tej priložnosti se je ravnatelj dr. Reginald Vospersnik poslovil tudi od dr. Cirila Kumpa, župnega upravitelja v Otmanjah. Ciril Kump je več let poučeval verouk, pomagal pa je tudi, kjer je bilo treba. Ravnatelj se mu je is-

kreno zahvalil za vse delo in mu zaželel še mnogo zdravih let. Profesorjema dr. Stanku Čegovniku in dr. Janezu Polancu pa je v imenu profsorskega zbora izrekel ravnatelj iskrene čestitke ob imenovanju za duhovna svetnika.

Celovec

Pred kratkim je bivši učitelj na Slovenski gimnaziji v Celovcu, prof. Janko Messner (Petrov Anza iz Doba) obhajal svojo 60-letnico. Slavljence izhaja iz znane Petrove družine v Dobu. Gimnazijo in študij je zaključil v Sloveniji in nekaj let poučeval na Ravnah. Kot učitelj na Slovenski gimnaziji je znal na zanimiv in privlačen način učiti mladino slovenskega jezika in ljubezni do naroda. Petrov Anza je med drugim viden sodelavec revije „Mladje“. Številnim čestitkam se pridružuje tudi uredništvo NT.

Globasnica

Odbor za nabavo zvonov sporoča javnosti in se obenem prisrčno zahvaljuje za darove, s katerimi je bila omogočena nabava dveh lepih zvonov. Veliki zvon, ki je posvečen sv. Rozaliji, tehta 1100 kg, drugi zvon, ki je posvečen Srcu Jezusovemu in Marijinemu, tehta 286 kg. Stroški so bili sledeči:

Zvonovi sami	176.250.— šil.
Inštalacija in motorji	112.000.— šil.
ojačenje stolpa	79.656.— šil.
komisioniranje stolpa	10.050.— šil.
	377.956.— šil.

Naj Vam mogočna priprošnjica sv. Rozalija tu na svetu vrača z ljubim zdravjem, tam v nebesih pa z večnim veseljem.

Za odbor:

V. Kogoj, pd. Gradišnik

ČESTITAMO

Beti Kropivnik iz Podkanje vasi je 4. januarja dopolnila 75 let. Čestitkam se pridružujeta EL Galicija in uredništvo Našega tednika.

Micki Hess, rojeni Urank, Kavhovi iz Encelne vasi, ki je bila za praznike doma in je v krogu svojih sorodnikov in prijateljev dopolnila 3. januarja 60 let. Uredništvo NT se pridružuje čestitkam.

Mlinče

Bognarjeva mati, ga. Marija Wakounig iz Mlinč je praznovala lani 30. decembra svojo 65-letnico. Slavljenska je bila rojena pri Urbanu v Duleh in je kot dvajsetletna izgubila starše. Kot najstarejša je morala prevzeti gospodinjstvo in skrbeti za sedem nedoraslih bratov in sester. Kljub temu je bila cerkvena pevka, rada je igrala in sodelovala pri prosvetnem društvu „Trta“. Z možem Matevžem Wakounigom, znanim in priljubljenim koljarjem — letos sta praznovala 40-letnico poroke — sta si zgradila v Mlinčah dom in kolarsko delavnico ter poleg tega obdelovala majhno kmetijo. Svoje otroke sta vzgojila v narodnem in krščanskem duhu in vsi so vneti delavci v prid naše narodne skupnosti. Slavljenco poznamo kot prijetno in ustrežljivo sosedo, ki pomaga, kjer more, ne da bi pobarala po plačilu. Kljub obilnemu delu zmeraj najde čas, da prebira knjige in časopise ter obiskuje prosvetne prireditve.

Sosedje in prijatelji ter znanci ji želijo še obilo let in prijetnih dni v krogu družine, zdravja in dobre volje. Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Našega tednika.

KMETIJSKO-GOSPODINJSKA STROKOVNA ŠOLA V ŠENTRUPERTU PRI VELIKOVCU

sporoča staršem in dekletom, ki se odločajo za nadaljnje šolanje, da sprejema za šolsko leto 1982/83 učenke v

KMETIJSKO-GOSPODINJSKO STROKOVNO ŠOLO

Namen šole je: učenkam poglobiti splošno izobrazbo dosedanjega šolanja.

Ta šola velja tudi za 9. šolsko leto (politehnični letnik). Sprejema pa tudi dekleta, ki si želijo ustvariti lastno družino in nimajo znanja v kuhanju, šivanju in v vodstvu gospodinjstva. Ker se v tej šoli posebna važnost polaga na spretnost v kuhanju, šivanju in ročnemu delu in na razne tehnike v likovnem področju, je možnost usposobiti dekleta za samostojno vodstvo gospodinjstva, tudi kmečkega.

Vzgojni cilj: Pravilno oblikovanje telesnih in duševnih zmognosti — poglobitev vere in verskega življenja — samovzgoja in vzgoja v družini.

V naši šoli se poučuje v obeh deželnih jezikih.

Pogoj za sprejem: je dovršena 8. šolska stopnja in vsaj delno znanje slovenskega jezika.

V slučaju, da učenka 8. šolske stopnje ni dovršila, je v šolo lahko sprejeta s sprejemnim izpitom.

V danih pogojih dobijo učenke državno podporo!

PRIJAVE SO MOŽNE OB VSAKEM ČASU!

Po telefonu, pismene ali osebne.

Nadaljnje informacije dobite pri vodstvu šole!

9100 Völkermarkt, Klosterstraße 2; tel.: 0 42 32 / 38 96

Sveče

Na sveti večer smo v Svečah pokopali gospo Pepo Beguš. Dosegla je visoko starost 90 let, bila je do zadnjega živahna. Rada je prihajala v cerkev. Na sam sveti dan smo spremljali na sveško pokopališče krojaškega mojstra gospoda Avgusta Fisterja. Huda bolezen ga je prezgodaj iztrgala iz družine. Naj obema rajnima sveti večna luč, svojcem iskreno sožalje.

Franc Wedenig je otvoril 13. Koroške kulturne dneve.

Leta 1969 so se v nekem pogovoru z zastopniki ljubljanske filozofske fakultete rodili Koroški kulturni dnevi. V kako skromnih razmerah smo se nahajali ob 1. KKD leta 1969, je razvidno iz prvega sporeda. Lastno revščino so morali prireditelji opisati v vabilih, kjer je bilo zapisano, da bodo nastopili „znanstveniki iz Slovenije ob sodelovanju predavateljev iz Koroške“.

Polagoma pa se je stvar nekoliko izboljšala. Leta 1973 je predavalo na KKD od 29 referatov le še 5 „tujih“. Na 3. Koroških kulturnih dnevih je Raziskovalni kolektiv pripravil sociokonomsko in prostorsko analizo južne Koroške na primeru štirih vasi. Spored je takrat naštel kar 12 sodelavcev, ki so s svojim delom dokazali, kakšne važne impulze in smernice lahko dajo Kulturni dnevi in kako lahko aktualna tematika obogati spored. Žal je ta mladostna zagnanost začela pešati že v naslednjem letu, ko so samo še štirje sodelavci izvedli tako analizo v eni vasi, nato pa je ta aktiviteta popolnoma zamrla. Na 8. KKD pa je skupina dr. Erika Prunča spet izvedla eno takih raziskavanj pod naslovom „Informacija ali propaganda? Ideološka ozadja časopisnih besedil in publikacij o koroških Slovencih“. Ker je tu šlo skoraj izključno za nemška besedila, je predavanje pritegnilo tudi vrsto slušateljev — Nemcev.

Sploh je bil odziv na KKD od prvega leta naprej proti pričakovanju dober. Struktura obiskovalcev se je v teku let precej spremenila. Še vedno prireditelji in organizatorji pogrešajo večje število učiteljev! Leta 1978, ko je bil glavni tenor Kulturnih dni šolsko vprašanje, je to dejstvo napravilo posebno neprijeten vtis.

Pri izbiri tem za posamezna leta so se prireditelji bolj ali manj ravnali po tehtnosti ali aktualnosti. Morda je ravno zaradi tega bilo večkrat slišati kritične pripombe z ideološko jasno opredeljene strani. Prišlo je tudi do manjših „razprtij“. KKD so bili in so kakršni koli. Pri znanjavi pa se je treba k notranje-slovenskemu dialogu in k neomejeni svobodi mnenja. Ni samo pravica vsakega udeleženca, temveč njegova dolžnost, da opozori na zgrešne teze ali drugačno ocenjevanje določenega problema. Merilo naj bi vedno bila kompetenca, ne pa oportunitet.

Ena izmed pogostih pritožb je zadevala doslej publikacijo referatov. Letos so prireditelji pravočasno imeli na razpolago zbornik predavanj. Čeprav zbornik ni bil brezhiben (manjkalo je nekaj predavanj), so bili udeleženci 13. KKD zadovoljni. Upamo in prepričani smo, da ne bo več Kulturnih dni, katerih zbornik predavanj bo izšel šele dolgih tri let pozneje...

Koroški kulturni dnevi ne morejo biti le vsakoletna obvezna vaja, temveč sestavni del širšega znanstveno raziskovalnega in izobraževalnega koncepta.

Letošnji Koroški kulturni dnevi,

13. po vrsti, so bili pravzaprav proti pričakovanju dobro obiskani. Predvsem je bilo letos razveseljivo, da se je Kulturnih dni udeležilo lepo število mladine. Manjkalo pa tudi ni pripadnikov večinskega naroda.

Otvoritvi, ki je bila v ponedeljek, 28. decembra, na kateri je član pripravljalnega odbora, Franc Wede-

V drugi točki je skupina tudi ugotovila, da je povezovanje manjšine z matico odvisno tudi od širine političnega vzdušja v odnosih med državo manjšine in državo matičnega naroda in od širine njunega medsebojnega sodelovanja. Pri tem je skupina omenila zlasti področja, ki so najpomembnejša za napredek manjšine — vestranski obmejni stiki, kulturno, znanstveno, tehnično in podobno sodelovanje. Zato je v interesu manjšin samih, da na sedanji stopnji razvoja mednarodnih odnosov utrjujejo svojo vlogo dejavnika, ki povezuje narode in države in jih usmerja na dolgoročno sodelovanje. Tretjič pa je delovna skupina Inštituta za mednarodne odnose poudarila, da je uresničevanje pravice manjšine do sodelovanja z matičnim narodom odvisno tudi od tega, ali je manjšina sploh pripravljena za sodelovanje. Pripadniki narodne manjšine so državljani druge države in živijo na suverenum ozemlju druge države. Manjšina mora biti v tem procesu samostojen subjekt, ki enakopravno odloča o vsebini in oblikah sodelovanja. Postavlja pa se tudi vprašanje, ali lahko matični narod, iz ideoloških in političnih razlogov zavrne sodelovanje s posameznimi

nost vseh pripadnikov slovenske narodne skupnosti ter dejal, da sta si obe osrednji organizaciji koroških Slovencev v vprašanjih, ki se tičejo manjšinske politike, slej ko prej enotni. Skupna skrb vseh Slovencev, tako Zwitter, mora biti odpor, preprečitev in zaustavitev asimilacije. Predsednik Zwitter je opozoril tudi na škandalozna dogodka v Velikovcu ter v Žitari vasi in dejal s tem v zvezi, da je to odraz protimanjšinske avstrijske politike, ki pa ji koroški Slovenci ne smemo in ne bomo klonili. „Boj za uresničitev narodnostnih pravic je boj za splošni napredek avstrijske družbe, mednarodno pa je to prispevek k odpravi napetosti,“ je dejal dr. Zwitter.

Nadalje je opozoril predsednik ZSO na še vedno odprta vprašanja pri uresničitvi člena 7 ADP ter zahteval ponoven enakopraven dialog z vlado.

Predsednik Narodnega sveta, dr. Matevž Grilc, je potrdil besede svojega predgovornika ter dodal, da mora biti glavna zahteva koroških Slovencev izpolnitev sedmega člena. Poudaril je tudi, da je s strani zastopnikov koroških Slovencev vedno bila in je še vedno pripravljena za dialog z deželno in državno vlado. Odločno je pred-

nila vse demokratične nezravnosti, odgovoril, da si je treba z združenimi silami prizadevati, nadomestiti vse nedemokratične oblike manjšinske politike z boljšimi. Zavzemati za take cilje pa se mora tudi tisti, ki ni pripadnik kake etnične obrobne skupine in je le navaden politični outsider.

Dunajski ekonom Albert Reiter pa je govoril o sociologiji manjšin v Avstriji.

O „zelo delikatni temi“, kot je svoje predavanje označil referent sam, je govoril na Dunaju živeči Korošec Feliks J. Bister. Tema referata je bila „Odnos katoliške Cerkve do slovenske narodne skupine na Koroškem po 2. svetovni vojni (izvlečke iz vsebine referata objavljamo na stran 12).“

Študentka Štefka Vavti se je posvetila v svojem referatu „zunanjim in notranjim dejavnikom asimilacije pri Slovencih na Koroškem“. Dejala je, da je stopnja asimilacije pri koroških Slovencih zelo visoka, število Slovencev stalno pada.

Franci Zwitter ml. je predaval o „novih kulturnih dejavnostih kot možna oblika pomoči za lažjo identifikacijo z lastno narodno skupnostjo“. Referent je poudaril, da se nemškonalne sile na Koroškem dobro zavedajo političnega pomena slovenskih kulturnih prireditev ter s tem v zvezi opozoril na velikovski škandal.

Gospodarska odbora NSKS in ZSO sta predavala o oblikah regionalnega gospodarskega sodelovanja kot možna oblika strategije proti asimilaciji slovenske manjšine na Koroškem. Uvodoma je spregovoril tajnik Zveze, dipl. inž. Feliks Wieser, ki je med drugim nakazal trenutno gospodarsko sodelovanje s SRS. Ena velikih težav, tako referent, glede tesnejšega gospodarskega sodelovanja med Koroško in Slovenijo predstavlja podobni produkcijski program obmejnih obratov, kar otežkoča kooperacije. Zaključna ugotovitev referenta je bila, da regionalno sodelovanje in znotraj tega še posebej gospodarsko sodelovanje prinaša čas in ga nihče ne bo mogel zaustaviti. Uvodnemu referatu je sledila diskusija. Za gospodarski odbor NSKS-a je referiral dipl. trg. Joza Habernik.

Delovna skupina iz Švice je predavala o nacionalni in politični zavesti slovenskega prebivalstva Globasnice. Referentke so nakazale težave in hibe slovenskega kmeta na podeželju. V ta namen so živele tri mesece v občini Globasnica, kjer so opazovale in opisovale življenje slovenskega kmeta.

Zaključni prispevek 13. Koroških kulturnih dni je bila raziskava o Bilčovsu s posebnim ozirom na slovensko manjšino. Dr. Anselm Skuhra je v svoji raziskavi natančno opisal Bilčovs in Zgornjo vesco: kakšna je lega, kako je z narodno pripadnostjo, nakazal je sociokonomsko situacijo, politiko, cerkev ter izobrazbo bilčovskega prebivalstva.

13. Koroški kulturni dnevi v Celovcu:

Dr. Grilc: „Koroška potrebuje pomožnega škofa - Slovenca“

nig pozdravil navzoče, je sledilo predavanje Ljubljancina Rudija Rizmana. Govoril je o narodnosti kot družbenem vprašanju. V svojem predavanju je med drugim dejal, da so dogajanja v sodobnem svetu zavrnila vse tiste teoretične in politične razlage, ki so in še na-

deli manjšine. Delovna skupina je odgovorila na to vprašanje negativno. Izjema je, ako gre za skupine, ki so sovražno razpoložene, ki poskušajo ogroziti ali pa se vmešavajo v ustavno in politično ureditev države matičnega naroda. Skupina Silva Devetaka je poudarila, da je

sednik Grilc zavrnil očitke s strani koroške vlade, da se Slovenci izogibajo razgovorom s predstavniki deželnih politikov. Grilc je omenil razgovor zastopnikov koroških Slovencev aprila lanskega leta z zveznim kanclerjem Kreiskem. Tedaj so mu Slovenci predložili Operativni koledar. Dr. Grilc je obžaloval, da je bil ta razgovor na Dunaju doslej edini in še ta je bil brez konkretnih rezultatov. „Prepričan sem,“ je dejal predsednik Narodnega sveta, „da je avstrijska politika v bistvu protimanjšinska, toda oblasti bodo prišle do spoznanja, da je taka pot nepravna.“

Grilc je poudaril, da se bodo Slovenci morali predvsem posvetiti otroški vzgoji, ker so le-ti najbolj izpostavljeni asimilaciji. Zahteval je slovenščino v vseh javnih otroških vrtcih dvojezične Koroške. Cerkev je dr. Grilc označil kot ustanovo, ki je pri izpolnjevanju sinodalnih sklepov še najbolj konsekvantna. V zvezi s Cerkvijo je tudi poudaril, da se bodo koroški Slovenci obrnili na Sveto stolico, ker so mnenja, da je za Koroško nujno potreben tudi pomožni škof. Zadovoljivo je označil predsednik Grilc sodelovanje s pripadniki večinskega naroda. Ob koncu je poudaril, da so koroški Slovenci v preteklem letu mednarodno bili premalo prisotni ter, da bodo morali v bodočem posvečati informaciji javnosti več pozornosti. Kot pozitivno je označil Grilc samopomoč Slovencev, negativna pa je bilanca sodelovanja z deželo in državo.

Po informaciji zastopnikov političnih organizacij koroških Slovencev je spregovoril Celovčan Wolfgang Holzinger o problemu asimilacije. Med drugim je celovski sociolog nakazal dve vrsti asimilacije: tako imenovane „dovoljene“ in „nedovoljene“, se pravi vsiljene. „Dovoljena asimilacija,“ je dejal govornik, „poteka mirno, tako rekoč prostovoljno. Končni rezultat pa se kljub temu ne loči bistveno od rezultata vsiljene asimilacije.“ Holzinger je na vprašanje, ali se bliža zadnja ura manjšini sodržavne nacionalne države, ki bi rada odstra-

Dr. Matevž Grilc je informiral o položaju koroških Slovencev.

povedujejo hitro zlivanje narodov in narodnosti. Predavatelj je dejal, da se vedno več družbenih gibanj zavzema za enakopravnost etničnih skupin. Vedno več jih je tistih, ki terjajo emancipacijo manjšin.

Delovna skupina Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani je pripravila študijo o odnosih med matico in manjšino. Nakazali so probleme oz. predpogoje, da manjšina sploh lahko sodeluje z matičnim narodom. Predvsem je skupina, pod vodstvom Silva Devetaka, opozorila pri tem vprašanju na tri dejstva oz. tri točke, ki se morajo upoštevati: in sicer sodelovanje manjšine z matičnim narodom je odvisno od stopnje demokratičnosti političnega sistema države in družbe, v katerih manjšina živi. Uresničevanje pravice do sodelovanja matice z manjšino je v polnem obsegu možno le v državi z demokratičnim ustrojem.

moč vsa nesoglasja reševati le z razvijanjem prijateljskih odnosov in v vzdušju vzajemnega spoštovanja interesov prizadetih držav.

Prikazu pravnega vidika sodelovanja Slovenije s slovensko narodno skupnostjo v Avstriji, ki temelji na pravih mednarodnih prava, je sledil obširen prikaz sodelovanja na področju vzgoje in izobrazbe ter široke kulturne dejavnosti med Koroško in Slovenijo.

Drugi dan Kulturnih dni je bila na sporedu kot prva točka informacija o položaju slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Govorila sta predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, dr. Matevž Grilc ter predsednik Zveze slovenskih organizacij, dr. Franci Zwitter. Predsednik Zwitter je v svojem obširnem poročilu dejal, da je stanje manjšine slej ko prej nespremenjeno. Poudaril je tudi, da je v boju za pravice potrebna enot-

Dipl. trg. J. Habernik, član GO NSKS.

Encelna vas: 60-letnica Kavhove Mojce

V sredo, 30. decembra 1981, so pri Kavhovi v Encelni vasi, občina Galicija, slavili velik družinski praznik. Marija Urank, zdaj poročena Hess, po domače so jo vedno imenovali Kavhovo Mojco (včasih tudi Micko), je praznovala svojo 60-letnico. Iz Vzhodne Nemčije, kjer zdaj živi, že vdova, kot upokojenka, je prišla prav zato, da skupno proslavijo z vso hišo in sedanjo Kavhovo družino to obletnico. Predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc ji je ob tej priložnosti izročil borčevsko odlikovanje.

Kavhova družina je bila vedno steber narodnega življenja v občini Galiciji. Rajni Kavhov oče je bil pred drugo svetovno vojno slovenski župan. Jasno, da je bila družina potem leta 1942 izseljena na Hesselberg. Mati je ostala tam s sedmimi otroki, sin Janko pa je bil pri vojaki. Takoj po izselitvi so očeta spravili v kacet Dachau, kamor je prišel po procesih v Celovcu začetka 1943 tudi sin Janko. Mojca kot druga najstarejša je kovala z bratom, ko je prišel na dopust v taborišče, načrte za beg. Tako je konec septembra 1942 tudi pobegnila in preko Jožka Roštarja in Francija Weinzierla, Markovca na Suhi pri Rebrci (29. aprila 1943 so ga obglavili na Dunaju) dobila zvezo s partizani. Po začasni aretaciji ob gestapovskem napadu na sestanek pri Golobu je v Železni Kapli zbežala k Wölfnu. Karl Prušnik-Gašper je tedaj bil še doma in jo je spravil spet k partizanom. Bila je potem povezovalka k zavednim Slovencem, kar je bilo tedaj, ker so aretirali nad 100 ljudi in organizacijo skorajda razbili, ze-

lo težko. Po izdajstvu so jo pri Črnežnu v Robažah nad Apačami spet zajeli s celo četo folksšturma, njo, eno samo žensko. Doživela je psovovanja in ponižanja, preden so jo prignali, na verigo otveženo, v Galicijo. Kramarjeva Leni se je tedaj izkazala kot dobra žena in je tako dolgo kregala žandarje, naj vendar človeško ravnajo, da ji je lahko dala dosti jesti.

Gestapovca, ki sta jo vozila nato v Celovec, sta jo hotela na gališkem dravskem mostu že izrinuti iz avta. Eden je znal slovensko in jo nagovarjal, naj zbeži. Dosti je bila pametna in se je oprijela sedeža, sicer bi jo bila gotovo „na begu ustrelila“. V Celovcu je bila obsojena na dvanajst let in je prišla z mnogimi iz Sel, z Obirskega in iz krajev pod Rebrco v kaznilnico v Nemčijo, kjer se je potem po osvoboditvi poročila.

Vsi, ki Kavhove poznajo, želijo še mnogo zdravih let Mojci in vsem njenim, da bi se lahko srečali še pogostokrat srečni in zdravi.

Obirsko

Kot smo že naznanili, je Rudi Mak tudi letos organiziral na Obirskem sankški tek. Udeležilo se je tekmovanja 49 sankarjev. Prvo tekmovanje je bilo 26. decembra na Peručevi progi, na dan Svetih treh kraljev pa so tekmovali na Pistotnikovi progi (začetek tekmovanja: 11.00). Najboljši dneva je bil Stanko Haderlap z Obirske. Peručova mama je brezplačno postregla s čajem in pecivom.

Na Štefanovo, dne 26. decembra 1981, je bil v hotelu Obir v Železni Kapli že tradicionalni 3. SAK-ples. Med častnimi gosti je predsednik SAK Walter Gutovnik pozdravil m. dr. avstrijskega konzula v Ljubljani Cirila Sterna s soprogo in slovenske občinske odbornike iz Železne Kaple in okolice. Za ples je igral ansambel „Planinski sekstet“.

Dr. Grilc — gost v NT

(nadaljevanje s 3. strani)

no. Ob dejstvu tristrankarskega sporazuma in zahtevane strankarske discipline se koroški Slovenci danes moremo in moramo ustrezno artikulirati le kot samostojni političen faktor. Preveriti bo zato treba tudi možnost takega samostojnega nastopa pri volitvah v Delavsko in Trgovsko zbornico. Čas zahteva od nas tudi močno politično voljo, če nočemo da postanemo folklorna skupina.

NT: Letos obhajamo 40-letnico izseljevanja. Kako naj bi se po Vašem mnenju spomnili tega žalostnega dogodka v zgodovini koroških Slovencev?

Dr. Grilc: Zgodovina je učiteljica narodov. Zato se moramo mi tudi ob tej žalostni obletnici vprašati v prvi vrsti, kako je moglo priti do izseljevanja koroških Slovencev, kaj lahko ukrenemo, in kaj moramo ukreniti, da se taka zgodovina koroških Slovencev ne bo ponovila. Teh dogodkov se moramo spomniti vsi koroški Slovenci, pri čemer se moramo zavedati, da trpljenje naših rojakov v dobi nacifašizma ne sme biti zastoj in imamo zato obvezo, da se tudi mi borimo za tiste cilje, za katere so nekateri morali zapustiti domove, za katere so nekateri šli tudi v smrt. Ob spominu na te dogodke bomo zato skupno obnovili in izpovedali našo trdno voljo, da ne mislimo odkloniti nikoli.

NT: Narodni svet posveča veliko pozornost sodelovanju s Slovenci v matični domovini ter v zamejst-

vu. Kako ocenjujete to sodelovanje v trenutni situaciji?

Dr. Grilc: Sodelovanje s Slovenci v državi matičnega naroda je danes brez bistvenih problemov. Zavedamo se namreč, da moramo imeti najtesnejše povezave s Slovenci, ki živijo v matični domovini, ker bi bili drugače odrezani kakor veja od debla. Zelo naravno je zato, da matični narod podpira koroške Slovence na vseh področjih in taka podpora ne more biti nikakršno vmešavanje v notranje avstrijske zadeve. Jugoslavijo kot sopolisniska Avstrijske državne pogodbe ima pravico in dolžnost, da skrbi za nemoten razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem in da opozarja avstrijsko vlado na nerešena vprašanja člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Ob zboljšanih bilateralnih odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo pa izražamo koroški Slovenci ponovno željo, da postane slovenska manjšina odločilni dejavnik, resničen most v teh meddržavnih odnosih.

Tesno je našo sodelovanje predvsem s slovensko manjšino v Italiji in se srečavamo redno. Vedno spet ugotovljamo, da so naši problemi podobni onim, s katerimi se ukvarja Slovenska narodna skupnost v Italiji. Pri srcu so nam kanalski Slovenci, ki so v zadnjih letih močno zaživel in katere bomo morali tudi v bodoče po naših možnostih na vseh področjih podpirati. Izmenjava mnenj z drugimi manjšinami je velikega pomena, ker si posredujemo naše izkušnje.

V Avstriji sami pa je dobro sodelovanje z gradiščanskimi Hrvati, katerimi se vedno spet dogovarjamo o nastopanju napram avstrijskim oblastem. V okviru mednarodnih manjšinskih organizacij in srečanj, pa smo navezali stike tudi z drugimi manjšinami v Evropi, kajti danes se večina narodnih skupin ponovno prebujajo.

NT: Za konec našega razgovora kaj si želite osebno za leto 1982?

Dr. Grilc: Osebno si želim v letu 1982 predvsem zdravja, da bom v stanju, poleg svoje zahteve poklicne dejavnosti izvrševati tudi odgovorno narodnopolitično funkcijo.

S predsednikom NSKS se je pogovarjal Janko Kulmesch

Občinska seja v Dobrli vasi

Da naši slovenski občinski odborniki močno sooblikujejo delo po občini, je pokazala tudi zadnja občinska seja v tem letu v Dobrli vasi. Občinski odbornik Enotne liste se je kar večkrat javil k 16 točkam dnevnega reda.

Najprej je vprašal župana, kaj da na 1. merava napraviti z obvozom Goselnas—Dobrla vas—Sinča vas. Saj se je na raznih sejah že večkrat obravnavala ta zadeva, in ljudje pa hočejo vedeti začetek obvoza.

Župan Hafner pravi, da bodo začeli s pogajanjem in pripravi meseca januarja.

Občinski svet potrdi letni proračun za leto 1982 v višini 33,5 mil. šilingov. Za prispevke in druge davčne doklade mora občina zbrati 11. mil., za obvezne izdatke 16 mil., za dajatve posojil 2,3 mil. in za prostovoljne storitve 721.000.—šilingov.

Tudi Martin Wastl (EL) je glasoval za proračun, kritiziral pa je pomanjkljivost glede podpore gospodarstva, kajti z načrtovanimi šil. 40.000.—nobenemu ni pomagano.

Na pismeno prošnjo odbornika Wastla je občinski svet pri razdelitvi kulturnih sredstev odobril Slovenskemu prosvetnemu društvu SRCE šil. 10.000.—. Očividno se občinski odborniki v Dobrli vasi le strinjajo z delovanjem slovenskega društva SRCE.

Na koncu občinske seje je občina Dobrla vas na predlog Wastlina obravnavala nujnostni predlog o pomoči za Poljake. Sklenili so, da bodo obravnavali to zadevo v predsedstvu, prenakazala naj bi se večja vsota na nadstrankarski komite, ki je bil ustanovljen v pomoč Poljakom.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72565. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61.000 Ljubljana, tel. 22207. Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Hanzi Artač, Obirsko 23, 9135 Železna Kapla. — Tisk: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Vsi Viktringer Ring 26.

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

Nedelja, 10. januarja:

07.05—07.35 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

Ponedeljek, 11. januarja:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Napoved sporeda — Koroški zbori.

Torek, 12. januarja:

09.30—10.00 Za našo vas.
14.10—15.00 Koroški obzornik — Minute z... Rdeče, rumeno, zeleno.

Sreda, 13. januarja:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Popevke — Naša beseda...
21.00—22.00 Koncert koroških narodnih pesmi koroških ustvarjalcev (posnetki koncerta 22. 11. 81).

Četrtek, 14. januarja:

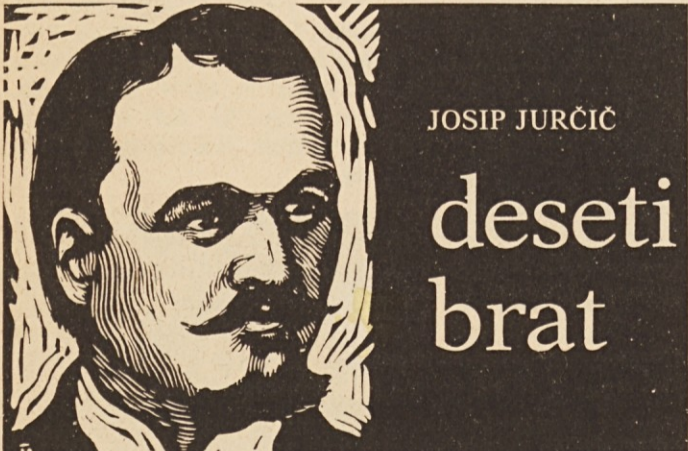
14.10—15.00 Koroški obzornik — Družinski magazin.

Petek, 15. januarja:

14.10—15.00 Koroški zbornik — Kar po domače.

Sobota, 16. januarja:

09.00—09.55 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

JOSIP JURČIČ

deseti
brat

26.

Ko sta stara dva utihnili, pritekla ji je iz lepega očesa grenkobna solza ter kanila na belo rjuho, solza, ki jo je rodila in ožela ljubezen, vir sladkega veselja in bridke bolečine. Misli so se ji podile po vroči glavici in skrb je s tesnim preveslom objemala boječe srce. Malo pred dnem šele so se stisnile trudne oči in v sanjah so se čudovito razpletale reči, katerih je bila glava polna.

Drugo jutro je bil lep sončni dan. Drevje po vrtu je bilo v belem cvetju, čebelnice so šumele po njem.

Lahka sapa je gibala in osipala tam pa tam z vej bela cvetna peresca.

Lovre Kvas se je šetal po ozeleneli travi prek vrta. Zagleda Manico daleč pri uljnaku, kjer je ravno prej bral. Bil je tam samotni kraj, za njega tolikanj imenitnejši, ker so se prijetni spomini prvega spoznanja nanj vezali. S precej hitrimi koraki jo krene Lovre tjakaj, misleč, da bode zopet imel priliko, vsaj tri besedice govoriti z njo. Prišedši do tja, deklice ne najde. Ob drugi strani je bila odšla v grad. Njegove bukve, ki jih je bil prej tam popustil, ležale so premaknjene in, vedoč, da jih je ona v rokah imela, poprime jih Lovre z nekim prijetnim čutom.

Ko knjigo odpira, pade majhen listek papirja iz nje. Naglo ga pobere in razvije. Bila je njena pisava, v hitrici s svinčnikom začrtane besede: „Preljubi! Varuj se. Oče in mati nekaj sumijo. Pazijo nate in name. Ne išči me in ne govori z menoj veliko. Vsako svoje obnašanje premisli prej. Ne skrbi pa nič, vse se bo s časom dobro izteklo. Še malo let!“

Roké so se mlademu tresle, ko je to malo pisemce bral in zopet bral. Česar se je dolgo bal, bilo je tukaj. Že je videl svojo bisago navezано, že je menil slišati resnobno besedo gospodarjevo, ki mu pot kaže od svoje hiše, od njegove ljube v daljni svet. Ne vedoč kam, obrne se proti vzhodu čez vrt in travnik proti potoku. Misli so se križale po možganih, a

druga je drugo pobijala, sam ni vedel za nobeno, ni mislil več.

Prišel je dol do potoka in tam taval po stezici ob vodi.

Usede se tam na travo in zre v šumečo vodico. Počasi se umiri. Zamaknjenemu vāse in svojo bližnjo okolico, bilo mu je pri srcu kakor pesniku, ki je pel:

Sem v mislih sedel pri potoku,
igranje gledal sem vodé,
kak valčeki v veselem skoku
dirjāje se naprej drvé.
Sem šepetanje čul, šumenje,
ljubezni sladko govorico:
al meni tako govorjenje,
le meni krāte to pravico
ljudje krivični, svet nemil.
Sem videl lahko pripogniti
cvetico v znožju se do tal,
vodico videl poljubiti,
poljub ji val nazāj je dal:
le zame, zame ni poljuba,
skrivaj dobiti ga ne vem,
očito vzeti ga ne smem.

In vrbo gledal sem pijano
od rādosti, voden'ga hlada
in v srcu bilo mi je znano:
življenja veseli se mlada.

od petka, 8. januarja 1982

do četrta, 15. januarja 1982

AVSTRIJA

TV

LJUBLJANA

1
PETEK, 8. januarja: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Murder at the allop — 11.55 Smuk žensk — 13.30 Poročila — 17.00 Tom Sawyer in Huckberry Finn — 17.25 Šport — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Pan-optikum — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.20 Ladja kot iz sanj — 22.20 Šport — 22.30 Nočni studio — 23.30 Poročila.

SOBOTA, 9. januarja: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Ciril in Metod — 11.25 Veleslalom žensk — 11.55 Smuk moških — 13.30 Poročila — 15.15 Dežela smehljaja — 17.00 Od otrok za otroke — 17.30 Boomer — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Dvakrat zmedem — 18.25 Heinz Conrads — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Eduard nad-

NEDELJA, 10. januarja: 9.20 Slavite Gospoda — 9.50 Sveti Severin — 10.00 Katoliška maša — 11.00 Ura tiska — 12.00 Socialna varnost — 15.15 Ne tako, ljubček — 16.45 Nils Holgersson — 17.15 Tehnika za otroke — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Operni vodič — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Preizkušnja — 22.15 Šport — 22.30 Poročila.

PONEDELJEK, 11. januarja: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Pogled v Inec — 10.00 Šolska TV — 10.30 Dežela smeja — 12.15 Doživetja v Avstraliji — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Lesi — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Fauna iberica — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šport ob ponedeljkih — 21.05 Profesionalci — 21.55 Večerni šport — 22.25 Poročila.

TOREK, 12. januarja: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Eduard ju-

nak pri ženskah — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Tudi veselje mora biti — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Leteči čoln 121 SP — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Pozabljena fronta — 21.00 Skušnjava — 22.45 Poročila.

SREDA, 13. januarja: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi veselje mora biti — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Pozabljena fronta — 11.20 Ndu-mu — 12.05 Nebeška zabava — 12.25 Smuk žensk — 13.45 Poročila — 17.00 Lutkovna predstava — 17.30 Viki — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Policijska inspekcija — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Moj partner Davis — 21.45 Šport — 22.15 Poročila.

ČETRTEK, 14. januarja: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Lutkovna predstava — 9.55 Slalom žensk — 11.05 Roke kvišku, mojster prihaja — 11.25 Dežela in ljudje — 11.55 Šolska TV — 12.25 Slalom žensk — 13.10 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Marko — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Prosim za mizo — 18.30 Mi, družinska

oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zaklad Priamosa — 21.45 Konec transatlantskih ladij — 22.30 Večerni šport — 23.20 Poročila.

— 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Kraj storitve — 21.45 Maršal iz Cimaroni — 23.00 Poročila.

PONEDELJEK, 11. januarja: 18.00 Znanje danes — 18.30 „Hudičev stroj“ — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Družina Merian — 21.05 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Ana in volkovi — 23.55 Poročila.

TOREK, 12. januarja: 17.45 Šolska TV — 18.00 Orientacija — 18.30 Med dvema planetoma — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem po poklicu? — 21.03 Dalas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Čas 2.

SREDA, 13. januarja: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Nevarna pot — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prima la musica — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Mamma bo stara sto let — 23.55 Poročila.

ČETRTEK, 14. januarja: 17.45 Šolska TV — 18.00 Na poti po Avstriji — 18.30 Kdo programira Kelly? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Velika šansa — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Jour fixe z Wolfgangom Krausom — 23.20 Poročila.

BEKANNTMACHUNG

TARIF III		
Landwirtschaftstarif (L-Tarif)		
	o. MwSt.	m. MwSt.
2. Für die ersten 3 Tarifhektar	S 17,70	S 20,00
für jedes weitere Tarifhektar	S 5,90	S 6,67
Der Arbeitspreis beträgt	g/kWh 115,3	130,29
7. Für Überanschlußwerte wird für je angefangene 500 Watt ein Zuschlag	o. MwSt.	m. MwSt.
monatlich in Höhe von	S 34,10	S 38,53
b:w. für jeden zusätzlichen Tarifraum ein Zuschlag monatlich in Höhe von	S 8,30	S 9,38
verrechnet.		
TARIF IV		
Kleinstabnehmerstarif (K-Tarif)		
	o. MwSt.	m. MwSt.
1. Der Arbeitspreis beträgt	g/kWh 410	463,30
TARIF V		
Tarif für elektrische Raumheizung (R-Tarif)		
	o. MwSt.	m. MwSt.
1. Je angefangene 0,5 kW des Anschlußwertes werden verrechnet.	S 31,10	S 35,14
Der Arbeitspreis beträgt	g/kWh 115,3	130,29
2. Der Arbeitspreis beträgt	g/kWh 69,1	78,08
3. Für je weitere 0,5 kW Anschlußwert	S 10,40	S 11,75
Der Arbeitspreis beträgt	g/kWh 115,3	130,29

TARIF VI		
Versuchstarif für Heißwasserspeicher in Verbindung mit Sonnenkollektoren und/oder Wärmepumpen zur Brauchwasserbereitung		
	o. MwSt.	m. MwSt.
Für je weitere angefangene 0,5 kW Anschlußwert	S 10,40	S 11,75
Der Arbeitspreis beträgt	g/kWh 115,3	130,29
TARIF VII		
Schwachlasttarif / Nachtstromtarif (S/N-Tarif)		
	o. MwSt.	m. MwSt.
Der Arbeitspreis beträgt	g/kWh 69,1	78,08
TARIF VIII		
Blindstromtarif (B-Tarif)		
	o. MwSt.	m. MwSt.
Der Blindarbeitspreis beträgt	g/kvarh 48,7	55,03
B) ANLAGE		
zu den „Allgemeinen Bedingungen für die Versorgung mit elektrischer Energie aus dem Niederspannungsnetz der Kärntner Elektrizitäts-Aktiengesellschaft (KELAG).“		
KOSTENERSATZ FÜR BESTIMMTE NEBENLEISTUNGEN DES EVU		
Zu V/3, VIII/3, IX/3		
	o. MwSt.	m. MwSt.
1. Anschluß, Inbetriebsetzung, Abnahme und Überprüfung einer neuen, erweiterten oder abgeänderten Anlage	S 108,94	S 123,10
Anbringen, Ändern und/oder Ergänzen der Meß-, Schalt- und		
Steuereinrichtungen	S 213,14	S 240,85

Gleichzeitige Montage einer weiteren Meß-, Schalt- und Steuereinrichtung, Aus- oder Einschaltung, Zwischenablesung einer Meßeinrichtung (vom Kunden gewünscht oder verursacht), Anbringen von Plomben S 67,83 S 76,65 Wiederinbetriebsetzung stillgelegter Anlagen oder Anlagenteile, neuerliche Überprüfung der Anlage nach Beseitigung von Installationsmängeln S 108,94 S 123,10 Aus- oder Einschaltung einer Saisonanlage, Abnehmerummeldung S 129,51 S 146,35 Erfolgen obige Leistungen außerhalb des Sitzes einer Betriebsstelle des EVU, so werden zusätzlich die Fahr-km unabhängig von der tatsächlichen Fahrstrecke einheitlich verrechnet mit S 205,58 S 232,30

2. Wird vom EVU nachgewiesen, daß der tatsächliche Aufwand für die obangeführten Leistungen in einzelnen bestimmten Fällen höher ist, kann der tatsächliche Aufwand verrechnet werden.

3. Für jede Mahnung und Wiedervorlage einer Rechnung ist ein Betrag von S 20,35 S 23,— zu entrichten.

C) PREISE FÜR SONDERABNEHMER

Die neuen Preise für die Versorgung von Sonderabnehmern, einschließlich der damit im Zusammenhang stehenden Nebenleistungen, gelangen nach Maßgabe der im obzitierten Bescheid getroffenen Festlegung zur Verrechnung.

Übergangsregelung:

Für die Abrechnungsperioden, die den Wirksamkeitsbeginn der neuen Strompreise überschneiden, z. B. Dezember 1981 / Jänner 1982, werden Strommengen, die teils vor und teils nach dem 1. Jänner 1982 bezogen wurden, taganteilig mit den alten und den neuen Arbeitspreisen, entsprechend dem Zeitpunkt der Zählerablesung, abgerechnet.

Wir bitten um gefällige Kenntnisnahme.

KÄRNTNER ELEKTRIZITÄTS-AKTIENGESELLSCHAFT

A meni žalost se rodila, usoda kriva namenila mladosti cvetje neveselo.

Pisemce, ki ga je v rokah imel, padlo mu je bilo na tla. Ni čul človeka, ki je prišel tiho po stezi ob potoku, postal za njegovim hrbtom in, vidé, da ga ne vidi, sklonil se po strani in tiho pobral papirček.

„Lep dan je danes, prijatelj!“

Po tem odgovoru se Lovre ozre in vidi Martinka za seboj.

„Kaj tako žalosten ždiš, kakor bi te zima in mrzlica tresla? Sonce sije in še božji volek je vesel, ki nima več uma in pameti od Boga, kakor da na prag svoje luknjice zleze, kadar je sončni dan. Ti si učen in uma imaš ko devet drugih in te ni sram tu sedeti, kakor da bi bil lačen in žejen. Hej, poskočen bodi in vesel! Tisto pisemce, ki ondukaj na tleh leži, ki ti ga je tvoja ljubica pisala, poberi in shrani! Že veš, kam se devajo take reči, ki od nje zahajajo. V vzglavje, da se človeku kaj pridnega in prijetnega sanja!“

„Kako veš, od kod imam to pismo?“ vpraša čudé se Lovre.

„Oj, ti ljuba učenost in dobrota ti!“ odgovori Martinek. „Kaj ne veš in še zdaj ne veruješ, da sem jaz pravi deseti brat? Desetim bratom pak je Bog toliko več vidnosti in vednosti dal, kar se enkrat v malho dene.“

„No, če kaj veš, povedi, kaj je tu v pismu?“ vpraša Lovre.

„Martinek Spak, deseti brat, ve nekatero, ki je ti, moja učenost in dobrota, ne veš. V pisanju se bere takó, da zate ni nič dobra na Slemenicah, da ne smeš bog ve za svojo hoditi. Jaz pa tako rečem in pravim, če boš ti pameten, nikdar je ne bo imel Marijan, vrag ga jemlji! Pamet imej in še nekaj časa tod okoli bodi, pa boš videl in slišal take reči, kakršnih še bral nisi, nikar že doživel. Videl boš, kaj se pravi ‚deseti brat‘. Le meni zaupaj pa brez skrbi bodi.“

Lovre se zasmije.

„Ti, varuj se, da se mi ne zameriš. Jaz sem že nekaj skusil. Ti si pa še mlad prevrat, vse bi rad naglo storil kakor lačen pes, ki ga hišna mati v golido k pomijam spusti!“

„Povej mi po pravici, Martine, kaj si pravzaprav in kaj si bil. Deseti brat nisi, tega ne verjamem. Vidim pa, da si poseben človek,“ pravi Lovre.

„Ne verjameš, da sem deseti brat? Kakor hočeš! Vera je taka zver, da je še modri Bog ne more nikomur v rejo dati, ampak vsak jo ima, če rad hoče.“

„Vidiš, to si tudi tako povedal, da moram verovati, da si se nekaj učil,“ pravi Lovre.

„Kaj sem se učil in še marsikaj, tebi nič mar. Zato me ne skušaj in ne sprašuj! Če boš živel in če mene kakov pust ne brcne, bodeš še veliko zvedel.“

Da boš troho več vere imel, povedal ti bom še eno. Ti ne ravnaš po zapovedih, ki so ti dane, in modro ravnaš.“

„Zakaj praviš to?“

„Tvoja ti je odsvetovala, da se nikar ne pečaj veliko z menoj.“

„Kako to veš?“ vpraša Lovre in se še bolj čudi.

„Jaz sem deseti brat, hudir! Trdoglav si! Pa v svetem pismu se tako bere, da babnice niso za gospodarstvo. Poslušaj jo, babo, tačas, kadar ti prav veli, sicer pa ne sezuj hlač, da bi jih ona nosila. Zamerim ji nič, saj ne vé, kaj beseduje, kadar o desetem bratu govori. Ali tebi bom pa zameril, če se me boš ogibal, in proč bo s tvojo srečo. Ti si se mi bil prikupil, zato sem se pa zagovoril, da me moraš pomniti.“

Rekši, se Martinek obrne in, kakor bi ga kdo podil, hitro koraka po stezi naprej.

„Počakaj malo, greva vkup!“ kliče Lovre za njim.

„Le sam hodi, sam, vesel bodi, muhe zapodi, pa zapój,“ vpije deseti brat nazaj, „če druge pesmi ne znaš, pa kakovo dolgočasno zatrobi, kakor je tale:“

Vstanite, dekleta, ura je deveta, ubogajte očeta, zapovedi so pa tudi le-té: ubogajte še matere.

(Dalje prihodnjič)

Športno društvo Šentjanž - dosledno in uspešno

Na Štefanovo, 26. 12. 1981, so šentjanške Rute bile središče koroškega alpinskega športnega dogajanja. Športno društvo Šentjanž je že drugič priredilo veleslalom za Elanov pokal. Nad 150 tekmovalcev in tekmovalk iz Slovenije in Koroške se je spustilo dvakrat po odlično pripravljene smučini, ki je vsem sodelujočim nudila odlične pogoje. Poleg koroške smučarske elite — Sigi Jaritz, Alois Morgenstern, Herbert Lerchbaumer in drugi so se navjili tudi vrhunske in znane slovenske smučarke in smučarji, kot Bojana Dornig, Anja Zavadlav, Bojan Križaj, Boris Strel in Tone Kuralt ter drugi, ki pa so zaradi slavja najboljšega slovenskega športnika v letu 1981 morali kratkoročno odpovedati. Organizatorjem in vsem navzočim je bilo žal, a prepričani so, da bodo imenovani vrhunski športniki prav tako radi še prišli na šentjanške Rute kot do sedaj.

Sodelovali pa sta članici jugoslovanske A-reprezentance, Polona Peharč in Nuša Tome ter član jugoslovanske B-reprezentance Marko Ribnikar. Kljub razočaranju, da slovenski smučarski velikani niso bili na štartu, je prireditev potekala na zelo visoki ravni. Koj kmalu se je izkazalo, da si bodo pri ženskah zasedle prva tri mesta Polona Peharč (SK Tržič), Nuša Tome (Alpetour Škofja Loka) in Edith Wachter (SV Beljak). Polona Peharč je že v prvem smuku izvozila tako odličen čas, da je nobena smučarka ni več dohitela in je tudi v drugem prevozi la progo z najboljšim časom. Njej najbliže se je prismočala njena reprezentančna kolegica Nuša Tome, tretje mesto pa je zasedla Edith Wachter.

Pri moških je lanski zmagovalec Elanovega pokala, Sigi Jaritz, od vsega začetka pokazal, da hoče odnesti domov prvo mesto, kar mu je uspelo. Drugo mesto je zasedel Herbert Lerchbaumer (SV Beljak), Marko Ribnikar (SK Tržič) pa je odlično zastopal slovenske smučarje.

Kratke priprave — odlična organizacija

Šele nekaj dni pred tekmovanjem je pobelil sneg koroško hribovje in

doline. Organizatorji so imeli zategadelj dela in skrbi čez glavo, a so svojo nalogo tako odlično opravili, da so vsi, tako tekmovalci kot zastopniki koroške in slovenske smučarske zveze pohvalili prireditev. Člani društva so naredili ogromno, da je proga vzdržala vse, k sodelovanju so povabili požarno brambo, ki je priskočila na pomoč. Zmagovalec dneva, Sigi Jaritz, je dejal: „Proga je odlično pripravljena, organizacijsko pa se je društvo zares dobro odrezalo“.

Športno društvo Šentjanž je eno tistih društev na južnem Koroškem, ki dosledno in uspešno hodijo po

Pred slavjem zmagovalcev: predsednik ŠD Šentjanž, dr. Tomi Partl, predsednik Koroške smučarske zveze, Oskar Dornier in vodja smučarske sekcije društva, Erih Užnik. V ozadju sodnijski kolegiji.

poti enakopravnosti obeh deželnih jezikov — uspešen potek prireditve tudi tozadevno daje vodstvu društva prav.

Doslednja dvojezičnost

Od napovedi časa, transparenta „Cilj-Ziel“, pozdrava pa do slavja zmagovalcev — vse vzorno v obeh deželnih jezikih. Tu je mogoče reči, da športna prireditev, ki je tako načrtovana, dejansko služi zblizevanju med narodi, med ljudmi. A koliko takih prireditev imamo na Koroškem? Kaj niso nekoč — v Zahomcu — narodni mrzneži med slovenskim pozdravom prekinili tok? Prav zato je smučarska prireditev na Rutah tako obetavna in tako obložena z upanjem po enakopravni skupnosti!

Društvo samo skrbi, da člani dobijo kar se da najboljšo športno izobrazbo. Trainingi, tekmovanja — vse to oblikuje šentjanške športnike. Sodniki, ki jih je trenutno v društvu osem, pa še trije pripravniki, sodijo v sam koroški vrh.

Njihov šef je Vili Moschitz in je tako povedal o nalogi: „Naši sodniki so že tako rutinirani — izkušeni, da nimajo težav. Poleg tega je že tudi tehnika za merjenje časa tako izpopolnjena, da gre vse v redu. Danes npr. imamo tu kompjuter in ni treba več na dolgo in široko računati in izračunavati čas“. Šentjanški sodniki niso aktivni samo doma, ampak tudi čez in čez po Koroški. Da uživa društvo zaupanje povsod, pa potrjuje smučarsko tekmovanje ASKÖ-ja, ki je bilo v nedeljo, 27. 12. 1981. Odlično pa so merili sodniki čas lani na tekmovanjih za Rožanski pokal.

Predsednik društva dr. Tomi Partl, po poklicu sodnik, poleg tega pa še zavzet prosvetar SPD „Kočna“ je dejal, da bo društvo v tekoči sezoni priredilo poleg društvenih stvari še tri tekmovanja v februarju, prvenstvo šol celovškega okraja. Na vprašanje, če je dosegel vrh delovanja, je dejal: „Mislim, da bomo

nes slavje najboljšega športnika leta. Prepričani pa smo vsi, da bodo še prišli na Rute.“

Tovarna smuča Elan je pokrovitelj pokala. Kdor obiskuje naša smučišča, bo opazil, da je vedno več smučarjev, ki se vozijo na Elanovih „dilcah“, kar je najboljši dokaz, da smučka odgovarja širšim potrošniškim željam in pričakovanjem. Vodstvo Elana posveča temu pokalu veliko pozornosti, saj je bil vodja Elanove tekmovalne službe, Brane Dolhar, ki v okviru svoje službe pozna vsa svetovna smučišča, na Rutah. O vrednostni stopnji tekmovanja za Elan je dejal: „Mi ocenjujemo to tekmovanje zelo visoko, tudi z ozirom na to, da se odvija v Avstriji, ki predstavlja v smučanju pojem. Za nas je to odskočna deska v avstrijski smučarski pool, kar je naš cilj“. Tovarna Elan bo, kot je povedal vodja Elanove tekmovalne službe, tudi letos poleg tekmovanja za svetovni pokal v Kranjski gori in tekmovanja za Zlato lisico na Pohorju sponzorirala eno tekmovanje izven Jugoslavije. Vsekakor pa se bo Elan s svojimi produkti predstavil tudi na svetovnem prvenstvu v Schladmingu.

Tekmovanje na Rutah je podprla tudi Posojilnica Borovlje. Lani, na svetovni dan varčevanja, je Posojilnica povabila na avtogramsko uro Križaja, Strela, Kuralta, Wallnerja in Groyerja, kar priča, da imajo Borovljčani za šport kar precej odprto srce. Erih Užnik, vodja smučarske sekcije pri šentjanškem društvu in ob enem predsednik Posojilnice je povedal, da društvo potrebuje splošno podporo in Posojilnica kot seriozno podjetje rada podpre društveno dejavnost.

Med gosti, ki so obiskali tekmovanje, so bili predsednik koroške smučarske zveze, Oskar Dornier, predsednik Smučarske zveze Slovenije, Janez Hafner, tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev Jože Wakounig, Brane Dolhar, vodja tekmovalne službe Elana ter večina koroškega tiska.

Želeti pa bi bilo, da bi podobno tekmovanje priredili morda tudi v Sloveniji. Saj so na Rute prišli tudi smučarji iz Hrvaške in Štajerske.

Naš športni reporter

Jurij Perč

Bojkot olimpijskih iger v Moskvi leta 1980 je zelo jasno pokazal, da svet športa peša ter da se nekaj vrti v napačno smer. Da pa svet športa ni več tak kakršen bi moral biti, pa nam je pričalo tudi leto 1981. Ni bilo nobenih olimpijskih iger, ni bilo noqometnega svetovnega

kus). Z anaboliko mu je uspelo doseči skoraj neverjetne rezultate, ki seveda ne smejo in ne morejo biti priznani kot svetovni rekordi.

Finski tekač čez zapreke, Ala Leppilampi, je javno priznal, o čemer so vrhunski športniki doslej molčali: finski športniki,

da se tudi na smučiščih dogajajo stvari, ki bi jih v športu ne smelo biti. Zdravniki in trenerji se z vsemi močmi „trudijo“ za svoje tekmovalce, hranijo jih ne vem s kakšnimi jedili, injekcije so na dnevnem redu. Toda tudi med tekmovanjem je za prenekatero prireditev in aktivne športnike zdravje le deseta briga. Se še spominjate na smuk moških v švicarskem St. Moritzu in v Kitzbühelu? Nekateri smukaši, predvsem tisti, ki so se šele pred kratkim vključili v tekmovanje za svetovni pokal, so bili v smrtni nevarnosti! Taki prizori so dandanes na dnevnem redu. Mi pa sedimo pred zaslonom in večkrat nam ugaja, ko vidimo tekmovalca, kako ga vrže s proge. Če je padeč hud, se nam zasmili, toda že zasledujemo naslednjega tekmovalca. Za vsakega vrhunskega športnika je kruh, ki ga služi, precej trd. Zato niti ni tako nerazumljivo, da se ta ali oni v „stiski“ poslužijo nedovoljenih sredstev. Kar pa nas mora čuditi, je zadržanje in vedenje gledalcev, pristašev. Danes ni več „moderno“, da se gledalci (pravzaprav mislim na športne fanatike) zadovoljijo z zmago „svojega“ in se poveselejo. Ne — danes je prvo to, da se osramoti in onemogoči nasprotnik, ki je podlegel.

Še bi lahko našteval dogodke, ki so postali zelo nešportni in surovi. Kdor pa hoče sedaj s prstom kazati na „strašni“ šport, ta pa se naj zaveda, da je šport le del našega življenja. Na žalost pa ravno ta del našega življenja dnevno skrbi za novice v časopisju: umor, požig, teror... Ali je to še najlepše opravilo v prostem času?

Športno leto 1981: kako bo šlo naprej?

prvenstva. In kljub temu ne verjamem, da je kdo, ki je s športom bolj ali manj dobro seznanjen, pričakoval športna dogajanja v minulem letu brez škandalov, brez goljufije; prišlo je še huje — fanatiki so za svoje idole v razočaranju ali v „brezmejni sreči“ skrbeli za dnevne vesti v časopisju. Skrbeli so za strašne novice: umori, nasilstvo...

Dejstvo, da vrhunski šport za zdravje ni ravno najboljši, tega verjetno danes ne more več tajiti nobeden. Šport, se pravi vrhunski šport, pa vedno bolj postaja boj za zmago in to boj z vsemi dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi. „Najlepši primer“ za to je v minulem letu 1981 bil američan Ben Plucknett (dis-

ki se ukvarjajo z lahko atletiko, so izboljšali rezultate (tudi) zaradi tega, ker so jim njihovi zdravniki pred tekmovanji izmenjali kri. No, ne bomo se čudili preveč, ko bomo spet slišali o čudovitih rekordih atletov. Vrhunski šport je postal brez-kompromisna borba za uspeh. Šteje le še uspeh. Sodelovati je vse, ta zamisel je šla popolnoma v pozabo. Šteje uspeh, denar, priznanje.

Vsak izmed nas, kdor se le količkaj zanima za šport, pozimi vklopi televizor, ko zdrsi Klammer ali ne vem kdo po smučišču. Vsak si izbere „svojega“, ki ga hoče videti kot zmagovalca. Le redkokdo pa pomisli na to,

Zmagoslavna trojica pri ženskah: od leve: Edith Wachter (3. mesto), zmagovalka Polona Peharč in Nuša Tome (druga)

letos dosegli strop naših zmogljivosti, ker ne bo tedna brez tekmovanja. Sem prištevam tudi taka tekmovanja, kjer sodelujejo naši sodniki. Ker so nekatera tudi med tednom, si morajo sodniki vzeti dopust“. Do sedaj Rožani nikoli niso imeli težav s sodelovanjem znanih in uspešnih smučark in smučarjev pri različnih prireditvah. Tekmovanje za Elanov pokal šteje tako na Koroškem kot v Sloveniji za izboljšanje točk. Lani je marsikateri smučar prav na Rutah dobil največje število možnih točk in si tako izgladil pot za vstop v avstrijsko smučarsko reprezentanco.

O smučini pa je predsednik društva rekel: „Odgovarja vsem zahtevam in normam mednarodnega smučarskega standarda. Njena edina ‚hiba‘ je, da je za kanček prelahka. Dolga je 1500 metrov. Vrhunski smučarji, kot Križaj, Strel in Kuralt in drugi se z njo poigravajo. Na žalost letos vrhunskih slovenskih smučarjev ni, kar smo zvedeli šele tik pred začetkom. V Sloveniji je da-

Rezultati:

Mladinke: 1. Adelgunde Hohenwarter (SC Kötschach-Mauthen) 2: 35,49; 2. Maria Reichhold (SV Flattach) 2: 38,14; 3. Claudia Strobl (WSC Mirnock) 2: 38,82.

Mladinci: 1. Uroš Peterel (Alpetour Škofja Loka) 2: 25,40; 2. Helmut Lunner (SC Trebesing) 2: 25,71; 3. Harald Krenn (SC Bad Kleinkirchheim) 2: 25,87.

Ženske: 1. Polona Peharč (SK Tržič) 2: 32,31; 2. Nuša Tome (Alpetour Škofja Loka) 2: 34,32; 3. Edith Wachter (SV Beljak) 2: 40,81.

Moški: 1. Sigi Jaritz (Zandamerija) 2: 22,93; 2. Herbert Lerchbaumer (SV Beljak) 2: 23,31; 3. Marko Ribnikar (Alpetour Škofja Loka) 2: 25,18.

Starejši: 1. Hermann Brandstätter (carina) 2: 28,53, 2. Srečko Mak (ŠD Rož) 2: 37,77; 3. Lojze Gabriel (ŠD Šentjanž) 2: 39,35.

To je bilo LETO 1981

januar

30. 1.:

Dobrolski župan Hafner je skušal na občinski seji z vso silo prepovoriti občinski svet, da bi odobrili prenamembno nad 5 ha Dobrove v področje lahke industrije. S to prenamembo je hotel omogočiti naselitev podjetja Kostmann, ki je hotelo prevažati v Dobrovo kameenje z Obirskega. FPÖ je — poleg socialistov — močno zagovarjala naselitev tega podjetja; ÖVP prav tako, vendar bolj prikrito. In to, čeprav je tedaj že nad 140 dobrolskih občanov pisмено protestiralo. Edina Enotna lista je podprla dobrolske občane v njihovem protestu proti naselitvi podjetja Kostmann.

februar

6. 2.:

Prišlo je prvič v 2. avstrijski republiki (z izjemo pogajanj okoli 10. oktobrskih proslav 1980) do razgovorov med zastopniki koroških Slovencev ter predstavniki tristrankarskega sporazuma. Tedaj smo še upali, da so Wagner, Knafel in Ferrari morda le pripravljene, seči v ponujeno roko predstavnikov naše narodne skupnosti...

23. 2.:

10 let je minulo od tega, ko je v ljubljanski bolnici po težki bolezni umrl dr. France Cigan, zbiratelj slovenske narodne pesmi na Koroškem, glasbeni pedagog in učitelj na Slovenski gimnaziji. KKZ mu je 1. 3. posvetila tradicionalni koncert „Koroška poje“, ki se ga je udeležil tudi zvezni predsednik dr. Kirchschiäger.

31. 3. 1981 so na Dunaju ob navzočnosti avstrijskega kanclerja predstavili nemški prevod Lipušovega „Tjaža“.

marec

12. 3.:

Narodni svet čestita sedaj že rajnemu krškemu škofu ddr. Jožefu Köstnerju k njegovemu 75. rojstnemu dnevu.

15. 3.:

Skoraj v vseh koroških farah so volili farne svete. Kot znano, so nekateri „cerkveni delavci“ skušali v raznih južnokoroških farah te volitve izkoristiti v nemškonalne namene. V nekaterih dvojezičnih župnijah so zaprosili za preložitve teh volitev; med drugim so to fare Sveče, Rožek, Šentlupš in Ljubelj.

12. 3.:

Kot piše Naš tednik, je izjavil kancler Kreisky, da zasluži „Oktobrski tabor“ več pozornosti. Blamaža za koroške socialiste, katerih „ideološka komisija“ je zavohala

la pri „Oktobrskem taboru“ svetovno komunistično zaroto...

22. 3.:

Na občnem zboru Slovenske kmečke zveze je predsednik Jože Partl glede volitev v Kmetijsko zbornico naznanil, da formalnosti ne smejo ovirati skupnega nastopanja kmetov.

28. 3.:

Delegacija NSKS je obiskala Slovensko skupnost v Italiji. Obe organizaciji sta med drugim potrdili važnost samostojnega nastopa. Povod za obisk Narodnega sveta pri Slovenski skupnosti je bila proslava 30-letnice samostojnega nastopanja v Števerjanu.

april

2. 4.:

SIC je predstavil knjigo o Francu Grafenauerju, legendarnem zastopniku samostojnega političnega nastopa. Knjiga vsebuje disertacijo dr. Jožeta Lukana, ki ne opiše samo biografije tega edinstvenega politika koroških Slovencev, marveč obširno prikaže del zgodovine koroških Slovencev.

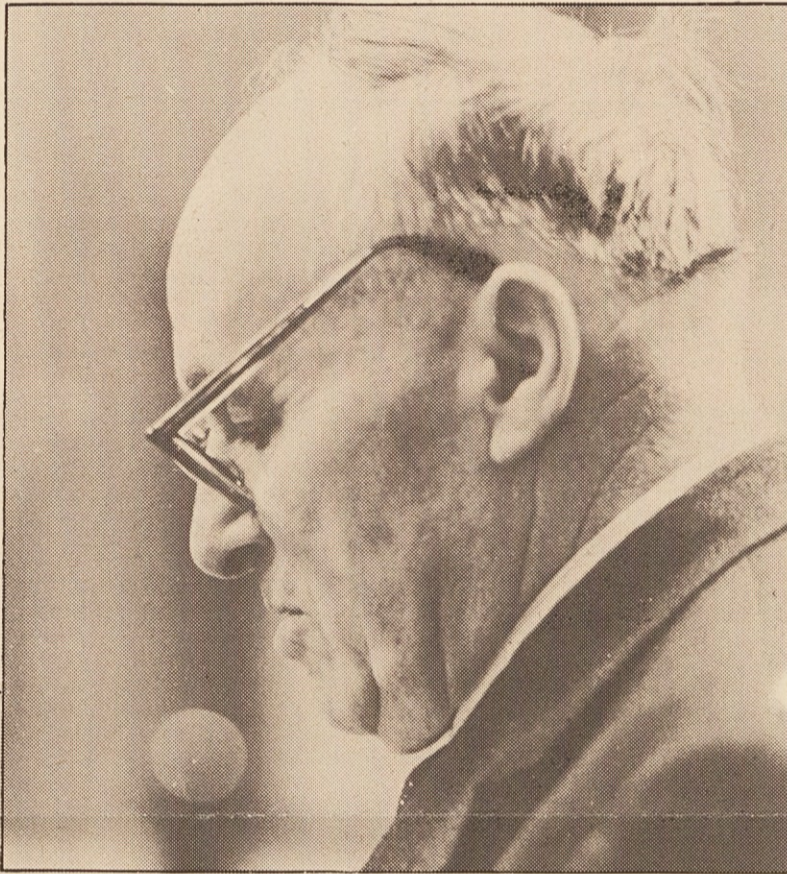
3. 4.:

„Jugoslavija in njeni narodi slej ko prej odločno podpirajo upravičene zahteve koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov,“ je dejal na Dunaju predsednik jugoslovanske vlade Veselin Djuranović, ki je v okviru svojega uradnega obiska v Avstriji sprejel tudi zastopnike koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov.

celovski župan Guggenberger in ravnatelj dr. Vospernik.

17. 5.:

Akademijo Slovenske gimnazije so to leto posvetili geslu „Kulturna vzajemnost — naša sila“. V gosteh sta bili skupini trio Korotan iz Šentvida v Podjuni in šmihelska igralska skupnost. Nedeljo navrh so ponovili akademijo v Kulturnem domu v Šentprimožu.

Mirko Kumer-Črčej, odličen zagovornik narodnih in kmečkih pravic, nas je zapustil za vedno.

24. 5.:

Druga runda pogovorov med zastopniki koroških Slovencev ter koroških strank, rezultatov pa nobenih. Po razgovoru so reprezentanti tristrankarskega sporazuma govorili le še o sosvetih.

junij

22. 6.:

Predsednik slovenske vlade Zemljarič obišče Koroško. Po obisku Slovenske gimnazije je sprejel predsednik Izvršnega sveta SR Slovenije predstavnik NSKS in ZSO. Glede našega vprašanja je Zemljarič poudaril: „Manjšina ni drobiž!“

julij

4. 7.:

Koroška dijaška zveza je pri Šoštarju v Globasnici praznovala 20-letnico svojega obstoja. Iz vrst KDZ prihaja cela vrsta kulturnopolitičnih delavcev, med njimi predsednik NSKS, dr. Matevž Grilc ter podpredsednik mag. Filip Warasch.

avgust

3. 8.:

Koroška je izgubila človeka, ki je bil znan po celi zemlji slovenski, bil je znan Slovencem po celem svetu: poslovili smo se od Mirka Kumra-Črčaja. Bil je vse svoje življenje neutrudni bорец za pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem in prav posebno vnet in odločen zagovornik interesov kmetov. Posebno mu je bila pri srcu enotnost vseh koroških Slovencev. 6. avgusta smo pospremili Črčaja k zadnjemu počitku.

september

6. 9.:

Nepričakovano je umrl umetnik dr. Werner Berg. Maja so mu še podelili častni znak za umetnost in znanost. Werner Berg je bil odkrit prijatelj koroških Slovencev in se zavzemal za njihove pravice.

27. 9.:

Zbor delegatov Skupnosti južnokoroških kmetov je na Radišah

činskega odbora. Hkrati sta informirala o trenutni narodnopolitični situaciji in predvsem o velikovski odločitvi tudi jugoslovansko ambasado na Dunaju.

10. 10.:

Koroška je spet enkrat praznovala „zmago v nemški noči“. Slovenci in nemškogovoreči prijatelji pa smo tudi letos šli drugo pot — pot sprave, informacije in prijateljstva. Peti Oktobrski tabor je bil letos na Radišah.

16. 10.:

Na seji osrednjega odbora NSKS so odborniki odločno zavrnilo tristrankarski sporazum ter podprli politiko predsedstva NSKS.

november

4. 11.:

V Ljubljani je umrl pisatelj, po-vojni politik in soustanovitelj OF, dr. Edvard Kocbek.

15. 11.:

Kmetje so volili svoje zastopstvo. Ignac Domej zastopa tudi v trenutni periodi južnokoroške kmete. V primerjavi z zadnjimi volitvami je Skupnost pridobila 212 glasov (15%).

15. 11.:

Slovenska skupnost v Italiji je obiskala Narodni svet koroških Slovencev. Med drugim se je udeležila „Srečanja mladinskih zborov“ v Borovljah.

27. 11.:

Osrednji odbor NSKS ter upravni odbor ZSO sta na skupnem zborovanju odločno odklonila sodelovanje v sosvetih ter hkrati predlagala poživitev kontaktnega komiteja.

december

8. 12.:

V 84. letu starosti je umrl Janko Ogris, pd. Miklavž iz Bilčovsa. Bil je med drugim zadnji deželni poslanec koroških Slovencev, izvoljen na samostojni listi.

10. 12.:

Bivši dušni pastir za študente v Gradcu dr. E. Kapellari je bil imenovan za novega škofa Krške škofije. Novi škof se že uči slovenščine.

18. 12.:

Žitrajška SP in VP sta na občinski seji sklenili na podlagi zakona o narodnih skupnostih potrganje dvojezičnih napisov v novi žitrajški ljudski šoli, ki jih je ravnatelj Kukovica, odbornik EL, napravil na svoje stroške.

oktober

6. 10.:

Dr. Grilc in dr. Zwitter sta se na Dunaju pogovarjala s sekcijkim vodjem pri uradu zveznega kanclerja dr. Adamovichom ter med drugim ostro protestirala proti postopanju velikovškega župana in ob-

Dobrolčani so s podporo dr. Matevža Grilca, predsednika NSKS, uspešno preprečili opustošenje Dobrove.

